

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ
У ОПШТИНИ ПОЖЕГА
ЗА ПЕРИОД 2023-2025 ГОДИНЕ**

(нацрт)

Пожега, 2023. година

Садржај

Увод	3
1. Методологија израде акционог плана	4
2. Правни оквир	5
2.1. Међународни правни оквир	5
2.2. Национално законодавство	5
2.3. Институционални механизми за унапређење родне равноправности у Републици Србији	6
3. Анализа Стања	7
3.1. Општи подаци о општини	7
3.1.1. <i>Административни и географски положај</i>	7
3.1.2. <i>Општи подаци о становништву</i>	8
3.1.2.1. <i>Број становника и густина насељености</i>	8
3.1.2.2. <i>Старосна и полна структура</i>	8
3.1.2.3. <i>Образовна структура</i>	9
3.1.3. <i>Образовање, култура, туризам</i>	9
3.1.4. <i>Здравство</i>	14
3.1.5. <i>Социјална заштита</i>	16
3.2. Запосленост	18
3.3. Политичка партиципација и руковођење радом локалне самоуправе	29
3.4. Спорт	31
3.5. Безбедност	33
3.6. Подаци из анкете	34
4. Циљеви	48
5. Финансијски оквир	53
6. Мониторинг и евалуација	53
7. Табеларни приказ активности	54
8. Прилози	61

Увод

Родна равноправност није само основно људско право, већ неопходност за мир и напредак света у целини. Једнакост између полова не подразумева да су мушкарци и жене, односно дечаци и девојчице, у потпуности једнаки, већ да уживају подједнака права, приступ ресурсима, шансама, могућностима и заштити, независно од њиховог пола, укључујући, између осталог, једнаку заступљеност у сферама економије, политике, јавног и друштвеног живота уопште. На глобалном нивоу, родна равноправност подразумева и решавање проблема насиља над женама у различитим облицима. У својој платформи Циљеви одрживог развоја из 2017. године Уједињене нације (УН) су препознале и дефинисале термин родне равноправности као једну од 17 тачака које се односе на будући друштвени и економски развој у складу са принципима одрживости.

Родна равноправност је један од кључних принципа сваког демократског друштва од кога умногоме зависи и сам развој, стабилност и добробање грађана и грађанки.

Родна равноправност је саставни део законодавног система Републике Србије. Устав републике Србије садржи одредбе које се односе на равноправност жена и мушкараца од којих је посебно значајан члан 15, у коме се гарантује равноправност жена и мушкараца и политике једнаких могућности, али и оних одредби који државу Србију дефинишу као државу социјалне правде.

Општина Пожега као један од приоритета изражава јасно опредељење да унапређује животе жена и мушкараца на својој територији, без обзира на њихове године, препознајући да су остваривање права и једнаке шансе, нажалост често условљене разликама у позицијама грађана и грађанки. Доношењем и остваривањем овог Акционог плана, придружујемо се бројним општинама и градовима, како код нас тако и у свету, опредељеним за развој и напредак кроз имплементацију начела равноправности полова.

Акциони план настао је у сарадњи са представницима институција и цивилног сектора у нашој општини, као и у интеракцији са грађанкама и грађанима који су учествовали у консултацијама, анкети и у процесу јавне расправе. Овакав процес доношења Акционог плана, омогућио нам је јаснији увид у кључне проблеме и изазове са којима се сусрећу наши суграђани и суграђанке, као и њихове потребе, али истовремено и могућност да заједно тражимо решења, а све у циљу стварања бољих услова за живот и будућност свих становника на територији општине Пожега.

1. Методологија израде акционог плана

У сврху израде Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности у општини Пожега 2023-2025 (у даљем тексту: ЛАП), председник општине Пожега решењем 01 број: 020-216/23 од 11.04.2023. године, именовано је Радну групу за израду ЛАП-а, а у складу са одлуком Скупштине општине Пожега о приступању изради наведеног ЛАП-а 01 број: 011-5/23 од 24.03.2023. године.

У процесу израде примењен је партиципативни метод, а ЛАП-ом су обухваћене области које се тичу јачања институционалног оквира локалне самоуправе за питања родне равноправности, увођење принципа родне равноправности у локалне политике и буџет локалне заједнице, веће учешће жена у процесу доношења одлука, јачање економског положаја жена, унапређење здравља, сузбијање насиља и повећање безбедности у локалној заједници, као и константан рад на побољшању положаја жена у општини Пожега.

Израда ЛАП-а се одвијала у две фазе: планско-аналитичку и фазу дефинисања односно израде самог плана. Прва фаза је обухватала планирање и дефинисање методологије рада, прикупљање и анализу података уз подршку локалних институција, организовање консултација, сагледавање спољашњих и унутрашњих услова и могућности и мапирање проблема са којима се жене у нашој општини сусрећу. Као извори података коришћени су званични подаци Републичког завода за статистику, Националне службе за запошљавање, Регионалне привредне коморе, основних и средњих школа у Пожеги, Дома здравља Пожега, Центра за социјални рад Пожега, Спортског савеза Пожега, различита документација локалне самоуправе, као и Анкета за суграђане која је дистрибуирана на више начина у трајању од месец дана (Анкета је у прилогу ЛАП-а). У другој фази израде дефинисане су кључне области, општи и посебни циљеви ЛАП-а, предвиђене су мере и активности, временски оквир за њихово спровођење, одређени су носиоци активности, индикатори резултата и финансијски оквир, као и оквир за праћење и евалуацију самог плана.

Након наведених фаза одржана је јавна расправа у коју је укључена заинтересована јавност, сви предлози и сугестије су разматрани и по потреби имплементирани, а потом је ЛАП достављен Општинском већу општине Пожега и Скупштини општине Пожега на усвајање.

Радну групу за израду ЛАП-а су чинили:

1. Милош Бркић, Општинска управа Пожега, координатор Радне групе
2. Тања Дробњак, Општинска управа Пожега, заменица координатора
3. Драган Јовановић Данилов, Народна библиотека Пожега, члан радне групе
4. др Александар Кршљак, Дом здравља Пожега, члан Радне групе
5. Марица Дрндаревић, НСЗ Пожега, чланица Радне групе
6. Саша Петровић, Радио Пожега, члан Радне групе
7. Тијана Ђурић, Друштво за церебралну парализу, чланица Радне групе
8. Милена Лекић, ЈКП „Наш Дом“ Пожега, чланица Радне групе

У изради плана, по позиву су учествовали и представници других институција.

2. Правни оквир

2.1. Међународни правни оквир

Заштита жена од дискриминације и поштовања родне равноправности представљају основ остваривања људских права. Процес укључивања наше земље у европске интеграције захтева да се у остваривању заштите основних људских права поштују највиши међународни стандарди који проистичу из међународних правних докумената.

Као кључне међународне акте издвајамо *Универзална декларација УН о људским правима (1948)*, *Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена, Међународни пакт о грађанским политичким правима (1966)*, *Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966)*, *Конвенција УН о политичким правима жена (1952)*, *Конвенција о укидању свих облика расне дискриминације (1966)*, *Најробиска правила о побољшању будућег положаја жена (УН 1985)*, *Бечка декларација и акциони програм (УН 1993)*, *Пекиншка декларација и платформа за декларацију (1995)*, *Глобална агенда УН циљеви одрживог развоја или Агенда 2030*, *Резолуција Савета безбедности УН 1325 (2000)*, *Конвенција савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција 2011)*.

С обзиром на сататус кандидата за чланство у ЕУ Република Србија је преузела обавезу да у потпуности усвоји правне тековине ЕУ. С тога Стратегија донета на националном нивоу узима у обзир кључне документе у овој области, а од локалних самоуправа се очекују да примењују Европску повељу о родној равноправности на локалном нивоу, донету од стране Савета европских општина и региона (2006).

„Родна равноправност предпоставља да у једном друштву, заједници или организацији постоје једнаке могућности за жене, мушкарце и особе другачијих родних идентитета, да допринесу културном, политичком, економском и социјалном напретку, као и да имају једнаке могућности да уживају све користи и добробити од напретак једне заједнице.“¹

2.2. Национално законодавство

Устав Републике Србије, највиши правни акт, установљава политику једнаких могућности као обавезу државе и јемчи равноправност жена и мушкараца и забрањује непосредну и посредну дискриминацију на било којој основи, укључујући и дискриминацију на основу пола (члан 21. став 3.). Гарантује право на једнаку законску (члан 21. став 2.) и судску заштиту (члан 36.), правну заштиту свих основних људских права свим грађанима и грађанкама без дискриминације, укључујући и обраћање међународним институцијама у циљу заштите зајемчених права (члан 22. став 2.). Устав Републике Србије предвиђа да Република Србија може увести посебне мере ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима (члан 21. став 4.). Ова Уставна одредба отвара простор за реазвијање политике родне равноправности и унапређење законодавства, као и за увођење и примену мера са циљем елиминације дискриминације жена.

¹ Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу

Кључни закон на који се ослања овај акциони план је Закон о родној равноправности („Сл. гл. РС“ бр. 52/21) који обавезује све органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности и да прате остваривање начела равноправности заснованих на полу у свим областима друштвеног живота и примену међународних стандарда и Уставом загарантованих права у овој области. Законом су регулисане области запошљавања, здравствене заштите, породичних односа, образовања, културе, спорта, политичког и јавног живота и судске заштите.

Закон о раду ("Службени гласник РС" број 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014 и 13/2017-одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење) забрањује родну дискриминацију као и сексуално узнемиравање на послу.

Кривични закон ("Службени гласник РС" број 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019) санкционише насиље у породици и силовање у браку. Овим законом трговина људима дефинисана је као организовани криминал.

Породични закон ("Службени гласник РС број 18/2005, 72/2011 – др.закон и 6/2015) регулише односе између партнера, штити права детета, уводи специјалне мере против насиља и побољшава процедуре приликом усвојења, као и при разводу брака.

Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09, 52/21) којим се забрањује свака дискриминација на основу пола, рода, родног индентитета и сексуалне оријентације.

2.3. Институционални механизми за унапређење родне равноправности у Републици Србији

Институционални механизми који у Републици Србији спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности су:

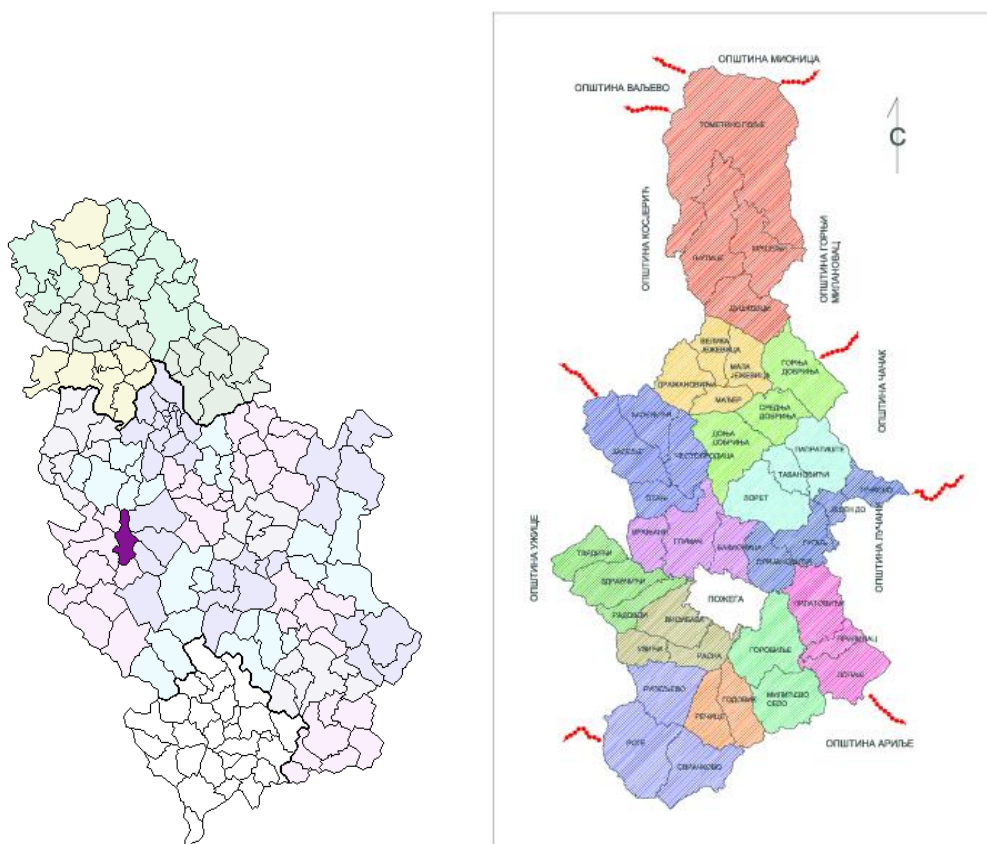
- Одбор за равноправност полова Народне скупштине Републике Србије основан 2002. године, а данас је тема родне равноправности заступљена и у Одбору за људска и мањинска права и равноправност полова
- Координационо тело за родну равноправност Владе Републике Србије
- Заштитник грађана (закон је донет 2005. године; заменица за родну равноправност, права детета и права особа са инвалидитетом је именована 2008. год.);
- Повереник за заштиту равноправности (основан је доношењем Закона о забрани дискриминације 2010. године, повереница је именована 2010. године);
- Покрајински механизми за родну равноправност су установљени као и наведени републички и функционишу у АП Војводини;
- Усвајањем Закона о родној равноправности, оснивање локалних механизма за спровођење процеса унапређења родне равноправности постало је обавеза локалних самоуправа.

3. Анализа Стања

3.1. Општи подаци о општини

3.1.1. Административни и географски положај

Општина Пожега се налази у Западној Србији, у пространој котлини која представља најплоднији и истовремено најнижи део Златиборске области (надморска висина је 312 метара), обухвата површину од 426 км², има 42 насеља са 25.988 становника². Према административној подели припада Златиборском управном округу. Граничи се са општинама Ужице и Косјерић на западу, са општином Ариље на југу, на северу је општина Мионица, а на истоку општине Горњи Милановац, Чачак и Лучани. Пожега је значајна саобраћајна раскрсница друског и железничког саобраћаја. Налази се на магистралном путу М-5 Београд- Црна Гора и удаљена је од Београда 180 км. Тренутно се гради ауто пут Београд-Јужни Јадран коридор 11 (ауто пут Е-75), који према пројекту пролази поред Пожеге, а релативно близу су и два мања аеродрома: Поникве код Ужица (удаљеност 41 км) и Лађевци (60 км) код Краљева. Кроз Пожегу такође пролази магистрална пруга Београд-Бар, крак пруге према Краљеву и регионални пут Ваљево-Ивањица. У Пожеги се налази највећа ранжирна станица на прузи Београд - Бар.

Слика 1. Карта Р. Србије, Просторна мапа организационо груписаних сеоских заједница (МЗ) Општина Пожега

² Извор: РЗС, Попис становништва 2022, ажурирано 23.05.2023.

3.1.2. Општи подаци о становништву

3.1.2.1. Број становника и густина насељености

Општина Пожега обухвата површину од 426 км² (учешће у укупној површини Србије је 0,5%), на којој живи **25.988** становника (0,4% укупног броја становника Србије) у 42 насеља, односно 61 становник на км², што је ниже од републичког просека који износи 75 становника на км². Према објављеним резултатима пописа из 2022. године, у укупној популацији има 12.873 мушкараца и 13.115 жена. Пунолетних становника је 21.871. Број становника у односу на попис из 2011. године је мањи за 12.7%. Наставља се тренд негативне стопе природног прираштаја. У градском подручју живи 12.362, а у сеоском 13.626 становника.³

3.1.2.2. Старосна и полна структура

Старосна и полна структура подразумевају удео становништва у појединим старосним групама и пропорцији мушког и женског становништва изражене у процентима. Старосна структура је у вези са репродуктивном и радном способношћу становништва. Полна структура зависи од наталитета, морталитета, миграције и ратова.

Општина/насеље	пол	Број становника	Старосне групе							
			0-19		20-39		40-59		преко 60	
			број	%	број	%	број	%	број	%
Општина Пожега	у	25988	4617	17,77	5603	21.56	7119	27.39	8649	33.28
	м	12873	2432	18.89	2917	22.66	3552	27.59	3972	30.86
	ж	13115	2185	16.66	2686	20.48	3567	27.20	4677	35.66
Градско насеље	у	12362	2511	20.31	2803	22.67	3505	28.35	3543	28.66
	м	5971	1345	22.53	1411	23.63	1700	28.47	1515	25.37
	ж	6391	1166	18.24	1392	21.78	1805	28.24	2028	31.73
Сеоска насеља	у	13626	2106	15.46	2800	20.55	3614	26.52	5106	37.47
	м	6902	1087	15.75	1506	21.82	1852	26.83	2457	35.60
	ж	6724	1019	15.15	1294	19.24	1762	26.20	2649	39.40

Табела 1: Становништво према старости и полу 2022. године⁴

Према резултатима пописа из 2022. године, у општини Пожега најмлађи контингент становништва у укупном становништву учествује са 17,77%, а учешће младих је веће у градском насељу. Удео млађег средовечног становништва је већи у градском насељу. У најстаријој старосној групи се уочавају велике разлике у уделу мушког и женског становништва, што је у вези са дужим очекиваним трајањем живота женског становништва.

Просечна старост становништва општине Пожега, према подацима пописа становништва из 2022. године, износи 45,94 година и то 43,56 у градском и чак 48,11

³ Извор: РЗС, Попис становништва 2022, ажурирано 23.05.2023.

⁴ Исто

година у сеоским насељима. На основу просечне старости становништва види се да се наша општина налази у стадијуму најдубље демографске старости (гранична вредност је 43 године). Градско становништво је нешто млађе, па се налази у стадијуму дубоке демографске старости.⁵

Пројектован број становника за 2041. годину је 23.647 (средња варијанта, нулти миграциони салдо) односно 22.520 (средња варијанта са миграцијама).⁶

3.1.2.3. Образовна структура

Образовна структура становништва је индикатор писмености и степена завршеног образовања становништва.

Анализа образовне структуре становништва обухвата становништво старо 15 и више година. У сеоским насељима изражена је велика разлика у учешћу мушкараца и жена у најнижим категоријама школске спреме, што се може приписати високом уделу контингента старијих жена, али и због запостављања образовања женске деце. Велика је диференцијација у нивоу образовања између градских и сеоских насеља, где градска насеља имају повољнију образовну структуру управо због већег удела младог становништва. Код лица са вишом и високом стручном спремом се не уочавају битне разлике у уделу мушког и женског становништва.

Према подацима последњег пописа становништва у општини Пожега доминантна категорија су лица за завршеном средњом школом.

Међу издржаваним становништвом доминира младо становништво предшколског и школског узраста, вредности њиховог удела указују на све ниже стопе наталитета. Разлике у полној структури издржаваног становништва израженије су у сеоским насељима, што је последица мање активности женског становништва у селима, односно већег удела домаћица у издржаваном становништву.

3.1.3. Образовање, култура, туризам

Образовање

Образовање на подручју општине Пожега реализује се преко следећих образовних институција: једне предшколске установе, две матичне основне школе и средњих школа (Гимназија, Техничка школа и Пољопривредна школа са домом ученика). Број деце школског узраста износи 2897 (11.15% од укупне популације). Број ученика у основним школама износи 1.734 ученика.

ОШ „Емилија Остојић“ је једна од две основне школе у граду. У њеном саставу се налази 8 издвојених одељења, по месним заједницама и селима општине Пожега (Доња Добриња, Средња Добриња, Горња Добриња, Прилипац, Роге, Лопаш, Горобиле, Пилатовићи). Укупан број ученика у школској 2022/23 години је износио 853, од чега 714 у матичној школи и 139 у подручним одељењима. У претходној

⁵ РЗС Попис становништва 2022., Старост и пол, књига 2

⁶ Подаци из Локалног акционог плана запошљавања општине Пожега за 2021. годину

години осми разред су завршила 133 ученика, од чега 76 дечака и 57 девојчица. У овој години у први разред је уписано 89 ученика, од чега 45 дечака и 44 девојчице. У 2022/23 години укупан број запослених износио је 123, од чега 26 мушкараца и 97 жена. На функцији директора се налази жена, функције заменика/помоћника директора обављају 2 мушкараца и секретар школе је мушкарац.

ОШ „Петар Лековић“ је једна од две основне школе у граду. У саставу матичне школе је девет издвојених одељења са наменским школским зградама и пратећим објектима: Тометино Поље, Душковци, Жежевица, Засеље, Глумач, Висибаба, Узићи, Годовик и Здравчићи. Укупан број ученика у школској 2022/23 години је износио 881, од чега 783 у матичној школи и 98 у издвојеним одељењима. У претходној години осми разред су завршила 133 ученика, од чега 70 дечака и 63 девојчице. У овој години у први разред је уписано 124 ученика, од чега 68 дечака и 56 девојчица. У 2022/23 години укупан број запослених износио је 89, од чега 25 мушкараца и 64 жене. На функцији директора се налази мушкарац, функције помоћника директора обављају 2 жене и секретар школе је жена.

Гимназија „Свети Сава“ Пожега у 2022/2023 години у склопу свог рада имала је три образовна смера: друштвено-језички, природно математички и одељење ученика са посебним способностима за рачунарство и информатику. У школској 2022/2023 години укупан број ученика износио је 445, од чега 167 дечака и 278 девојчица. Број дечака завршних разреда износио је 38, а девојчица 69. У овој школској години уписано је 48 дечака и 62 девојчице. Укупан број запослених у школи износи 46, од чега 11 мушкараца и 35 жена. Функцију директора обавља мушкарац, секретар школе је жена.

Пољопривредна школа Љубо Мићић је основана 1956. године. Основна делатност школе је средње стручно образовање у области пољопривреде, производње и прераде хране у трогодишњем и четворогодишњем трајању. У школској 2022/23. години школа је образовала ученике за 6 образовних профила. Укупан број ученика био је 177, од чега 110 дечака и 67 девојчица. Број дечака завршних разреда износио је 40, а девојчица 18. У овој школској години у први разред је уписано 23 дечака и 16 девојчица. Укупан број запослених износио је 87, од чега 34 мушкараца и 53 жене. Директор школе је мушкарац, функцију секретара обавља жена.

Техничка школа у Пожеги у 2022/23 години образовала је кадар за 4 верификована подручја рада и 6 образовних профила. У 2022/23 години укупан број ученика износио је 541, од чега 364 дечака и 177 девојчица. Број дечака завршних разреда износио је 94, а девојчица 45. У овој школској години уписано је 96 дечака и 52 девојчице у први разред. Укупан број запослених износи 71, од чега 15 мушкараца и 56 жена. Функцију директора обавља мушкарац, заменик директора је жена и секретар школе је жена.

	Попис 2011.			Попис 2022		
	укупно	младићи	девојке	укупно	младићи	девојке
Укупно становништво 15 и више година	25.762	12.482	13.280	15.824	8.299	7.525
Без школске спреме	784	75	709	164	40	120
Непотпуно основно образовање	3.897	1.480	2.417	1.489	459	1.030
Основно образовање	5.841	2.756	3.085	4.387	1.985	2.402
Средње образовање	12.634	6.935	5.669	13.062	7.118	5.944
Више образовање	1.054	502	552	1.209	530	679
Високо образовање	1.488	706	782	2.270	936	1.334
Непознато	64	28	36	84	39	45

Табела 2. Структура становништва старог 15 година и више према школској спреми и писмености⁷

Према попису из 2022. године, 88 лица је регистровано као неписмено, односно 0,37% становништва. Од тога неписмених младих узраста од 15-19 година регистровано је 1, неписмених младих узраста од 20-34 године регистровано 8, док је узраста од 35-49 регистровано 9, узраста 50-64 регистровано је 8 лица и старијих од 65 је 62 лица. Удео неписменог становништва бележи константан пад. Преко 57% неписмених на територији општине чине жене старије од 65 година.

Када су у питању подаци о компјутерској писмености на нивоу општине Пожега, 31,01% становништва се изјаснило као компјутерски неписмено, док делимично познавање рада на рачунару има 29,63% становништва, а 39% чине лица која су се изјаснила да су компјутерски писмена. Када су питању компјутерски неписмена лица 53,82% чине жене.

Култура

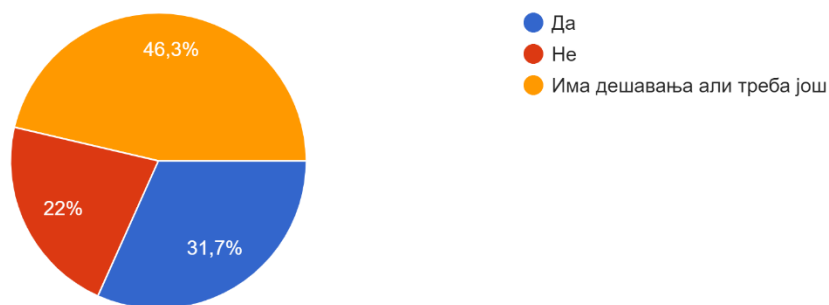
Институције преко којих се реализују културне активности, програми из области културе и друге културне манифестације су: Народна библиотека и Спортско-културни центар. Повремено се, као носиоци културних дешавања у Општини, укључују и поједине јавне установе, организације и удружења (школе, вртић, Црвени крст, Српска православна црква, невладине организације, фолклорне групе, хорови, певачке групе ...). На територији општине Пожега постоји велики број културних добара и заштићених споменика културе. Као просторна целина која се издваја по значају јесте целина кружног градског трга.

⁷ РЗС Попис становништва 2022., Школска спрема, писменост и компјутерска писменост, књига 3

Анализирајући податке из Анкете, наводимо да већина испитаница сматра да у општини Пожега има довољно културних дешавања, али да је потребно да их има још више, а као предлози се истичу организовање више представа за децу, позоришних представа и потреба за већом промоцијом и заступљености домаћих аутора/уметника. Истичемо да се у оцени рада свих установа и институција у нашој општини, апсолутно издваја Народна библиотека Пожега, као установа која је добила убедљиво највише максималних оцена (61% испитаника је дало максималну оцену, док је нпр. други на листи СКЦ са „само“ 30% максималних оцена). Такође, потребно је уложити више средстава за одржавање књижевних вечери и проширење и промоцију постојеће понуде, јер је процентуално најмањи број испитаница присуствовао књижевним вечерима, у поређењу са посетама биоскопу или концертима.

Да ли сматрате да у општини Пожега има довољно културних дешавања?

41 одговор

Слика 2. Подаци из Анкете⁸

Туризам

Пожега се налази на железничком међународном правцу Београд Бар и инфраструктурном коридору Београд-Јужни Јадран. Општина је сврстана у туристичку зону и регију II степена и карактеришу је различити природни и антропогени потенцијали за развој туризма. Ресурсно атракцијску основу за развој туризма општине можемо сврстати у 3 програмске области које потенцијално представљају окосницу будућег развоја туризма:

1. заједница села (рурални простор) општине Пожега
2. подручје РОШКА БАЊА
3. културно- историјска баштина

Сеоски туризам нуди елементе сеоске средине, природу, и презентује традиционално гостопримство и вредности локалног становништва.

Категорисана домаћинства у селима Тометино Поље, Жежевица, Годовик, Расна, Роге, Пилатовићи, Љутице, Тврдићи, Доња Добриња, Прилипац су носиоци сеоског туризма у општини Пожега.

⁸ Детаљнија анализа и подаци из Анкете се налазе у поглављу 3.6

Музеј Железнице је једини музеј у Пожеги и налази се поред нове железничке станице, на километар од центра града. Пожешки музеј почео је са радом 12. априла 1990. године.

На уређеној површини од око 1,5 хектара налази се више од 500 оргиналних експоната узаног колосека који представљају део историјског и техничког развоја српских, али и бивших југословенских република. Састоји се од четири станична колосека, станичне зграде, пет скретница, два водонапојника, робне ваге и локомотивске окретнице. Поставку музеја чине и четири станична колосека укупне дужине 645 метара, сигнално-сигурносна средства и уређаји, окретница и колска вага, као и специјална железничка возила: снежна радилица, дресина пумпалица и три ножне дресине, као и снежно гротло за локомотиве, колица са механизмом и сајлом за хладно повлачење локомотива, механизам за савијање шина и два водонапојника. На четири колосека смештено је 10 парних, 18 путничких и теретних вагона и четири железничка бицикла.

Најзначајнији експонат је локомотива Рама из 1873. године. Произведена је у немачкој фирми Краус, а сматра се да је она довукла први воз у Сарајево. Тренутно је једина локомотива у возном стању. Поред ње, ту су: прва југословенска и прва локомотива произведена на Балкану 1882. године. Зове се Милан, саграђена је у Мајданпеку, а име је добила по тадашњем краљу Србије, Милану Обреновићу; Локомотива Костолац из 1916. године америчке производње, а рађена је за потребе француских војних железница на Солунском фронту; Салон кола Франца Јозефа I, Аустроугарског престолонаследника из 1887. године и Путничка кола IV разреда из 1887. године.

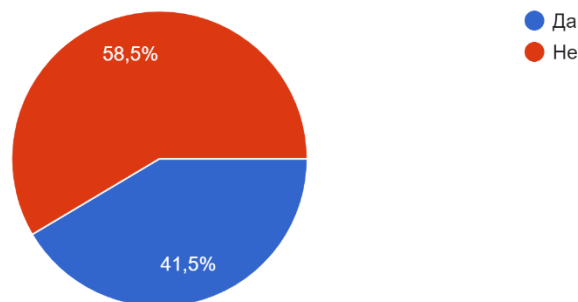
Спомен комплекс књазу Милошу Обреновићу се налази на двадесет километара од Пожеге у Горњој Добрињи, родном селу књаза Милоша Обреновића. Састоји се од Милошевих задужбина: цркве посвећене Светим апостолима Петру и Павлу, подигнуте 1822. године, зиданог звоника, дрвеног чардака са спомен чесмом и импресивног споменика у бронзи, на пространом платоу са амфитеатром и прилазним каменим степеништем. Цркву светих апостола Петра и Павла је 1822. године подигао књаз Милош Обреновић као задужбину своме оцу Теодору. Чардак са чесмом истински је вредан споменик народног неимарства а направљен је 1860. године.

Велика хумка је археолошки локалитет који се налази у долини реке Моравице, у атарима села Пилатовићи и Прилипац, недалеко од Пожеге. Њен настанак је датиран у крај IV и почетак V века п. н. е. Сачињава га праисторијска некропола из старијег гвозденог доба у чијем средишту се налази велика кнежевска гробница. У гробници су пронађени египатски скарабеј, уз спаљене остатке кнеза, затим раскошни златни накит, астрагални појас и украси са одеће, уз женску особу као и бронзано посуђе, које је највероватније грчког порекла, а које је било ритуалног карактера.

Анализирајући податке из Анкете, наводимо да већина испитаница није задовољна са туристичком понудом општине Пожега. Као предлоге за унапређење постојеће понуде, наводимо организовање вишедневних манифестација, етно туризам, уређење обале реке Скрапеж у сврху купалишта и бицикличке стазе, недовољну искоришћеност потенцијала бање Роге, Спомен комплекса књазу Милошу, као и других археолошких/историјских локалитета, али и потребу за бољом промоцијом и информисаношћу грађана о постојећим активностима и туристичким понудама и могућностима. Увидом у оцене рада свих установа и институција у нашој општини, више од трећине учесника Анкете је Туристичкој организацији Пожега доделило минималну оцену и више од трећине је доделило оцену 3 (по 35% испитаница).

Да ли сте задовољни туристичком понудом општине Пожега?

41 одговор

Слика 3. Подаци из Анкете⁹

3.1.4. Здравство

Здравствена заштита становништва општине Пожега остварује се у следећим установама:

- Дом здравља Пожега, на примарном нивоу, односно Општа болница Ужице као део Здравственог центра Ужице на секундарном нивоу
- истурено одељење Опште болнице Ужице у Пожеги обезбеђује здравствену заштиту за становништво Пожеге, Косјерића и Ариља
- приватним амбулантама и апотекама.

Дом здравља Пожега носилац је примарне здравствене заштите у општини и пружа осигураницима превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе услуге у циљу спречавања, сузбијања, раног откривања и лечења болести и повреда. С обзиром на то да се подручје које покрива налази на једном од највећих саобраћајних чворишта и појаса интензивног саобраћаја, ка њему гравитира око 26.000 корисника здравствених услуга из општине Пожега као и део становништва суседних општина и особа у транзиту. Организациону структуру ДЗ чини 11 служби, 2 одсека и 2 теренске амбуланте, формиране према критеријуму којим је подржано рационално, ефикасно, благовремено и квалитетно пружање здравствене заштите кроз: лабораторијску дијагностику, стоматолошку здравствену заштиту, пнеумофтизиолошку здравствену заштиту, кућно лечење и негу, здравствену заштиту деце и школске деце, радиолошку и ултразвучну дијагностику, физикалну медицину и рехабилитацију, поливалентну патронажу, диспанзера за жене и здравствену заштиту одраслих становника. У оквиру Дома здравља налазе се здравствене амбуланте Жежевица и Горња Добриња, као и одсек за хитну медицинску помоћ, одсек за здравствену заштиту радника, специјалистичко-консултативне службе (неуропсихијатријска, интернистичка, офтамолошка и ОРЛ амбуланта).

⁹ Детаљнија анализа и подаци из Анкете се налазе у поглављу 3.6

У оквиру Службе за здравствену заштиту одраслог становништва се пружа хитна медицинска помоћ континуирано 24 сата, док се рад свих осталих служби организује свакодневно у две смене. У Дому здравља није формирана посебна служба хитне медицинске помоћи (служба се формира у складу са законским и подзаконским актима за територију од 25.000 становника). Одсек хитне медицинске помоћи Службе за здравствену заштиту одраслих становника, збрињава ургентне случајеве и излази на терен. Због најквалитетније и најбезбедније помоћи акутно оболелима и повређенима и избегавања нежељених догађаја, формирање Службе хитне медицинске помоћи је приоритетан стратешки програм Дома здравља.

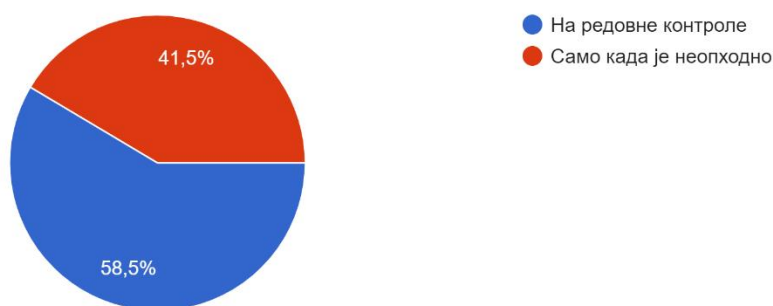
Истурено одељење опште болнице Ужице (Болница Пожега), функционише са три одељења: Одељење интерне медицине, Одељење пнеумофтизиологије и Одељење палијативног збрињавања и два одсека: Одсек за лабораторијску дијагностику и Одсек кухиње и хигијене.

Увидом у податке из Анкете, као главни проблем везан за здравље жена по мишљењу наших суграђанки, у већини одговора (преко 70%), истиче се нељубазност особља запосленог у Дому здравља у Пожеги према корисницима услуга, односно пацијентима. Потом следе замерке на опремљеност (гинекологија, ултразвук), недостатак лекара или лекара-специјалиста, као и предуго чекање у редовима за преглед. Већина испитаница је одговорила потврдно на питања да ли воде рачуна о свом здрављу и да ли редовно одлазе код лекара и гинеколога, док су одговори везани за бављење спортом или рекреативну физичку активност углавном негативни (63%).

Увидом у оцене рада свих установа и институција у нашој општини, више од трећине учесница Анкете је Дому здравља Пожега доделило минималну оцену 1 (37%), 18% је изабрало оцену 2, док је 30% доделило оцену 3. Само једна испитаница је доделила максималну оцену.

Код лекара одлазим:

41 одговор

Слика 4. Подаци из Анкете¹⁰

¹⁰ Детаљнија анализа и подаци из Анкете се налазе у поглављу 3.6

3.1.5. Социјална заштита

Општина Пожега обезбеђује обављање делатности социјалне заштите из оквира својих права и дужности утврђених Уставом и законом, оснивањем установа или поверавањем вршења тих делатности другим правним и физичким лицима.

Делатност у области социјалне заштите пружају и:

- Центар за социјални рад са домским одељењем за смештај одраслих и старијих
- Црвени крст
- Удружења грађана

Центар за социјални рад са домским одељењем за смештај одраслих и старијих

Социјална заштита становништва на подручју општине Пожега реализује се посредством Центра за социјални рад Пожега. Центар у свом саставу има и домско одељење за смештај старих и пензионера. У складу са законом о социјалној заштити Центар има овлашћења и обавезу спровођења социјалне и породично-правне заштите грађана на територији општине за коју је основан.

Права која грађани остварују у систему социјалне заштите преко Центра су: заштита деце, омладине, одраслих и старих лица, материјално обезбеђење, додатак за помоћ и негу другог лица, право на помоћ за оспособљавање за рад, право на смештај у другу социјалну установу или породицу. Права утврђења Одлуком СО Пожега у циљу подршке социјалној интеракцији појединаца и породица су: право на једнократну помоћ, право на трошкове смештаја у прихватилиште за жртве породичног насиља, право на бесплатан оброк у народној кухињи, право на накнаду трошкова сахране, право на обезбеђивање огрева, право на обезбеђивање школског прибора и уџбенике за школу и сл.

Услуге које су утврђене Одлуком СО Пожега, а у чијем поступку остваривања учествује Центар за социјални рад су дневне услуге, услуге смештаја, услуге подршке за самосталан живот и иновативне услуге.

У општини се спроводе сва права грађана у социјалној заштити која се финансирају из буџета Републике, док је недовољно развијена социјална заштита грађана која се финансира из буџета локалне самоуправе. Према планираној реформи система социјалне заштите, предвиђена је децентрализација, што подразумева преузимање надлежности у развоју социјалне заштите од стране локалне самоуправе и њену активну улогу у развоју нових услуга социјалне заштите у складу са потребама грађана. Решењем надлежног Министарства у Центру за социјални рад је 2003. године основана посебна организациона јединица за смештај одраслих и старијих лица. Капацитет је 50 корисника, али због потреба наших суграђана и великог броја захтева за смештај лица ван наше Општине увек постоји листа чекања.

Црвени крст Пожега

Основни правци деловања организације Црвеног крста у Пожеги су пружање помоћи угроженим лицима, стална брига о старима и болеснима, здравствено – васпитно образовање омладине и одраслих, тражење несталих лица, припрема становништва за деловање у ванредним и другим ситуацијама, обука из прве помоћи и самопомоћи, кућна нега, организација смештаја и снабдевања становништва. У оквиру рада ЦК Пожега постоји и Омладинска теренска јединица "Tutti Fratelli". ОТЈ "Tutti Fratelli" спроводи акције које су у складу са принципима Црвеног Крста. С обзиром на то да овакве акције окупљају велики број младих, оне су и сјајна прилика за дружење теренаца. Те акције су углавном показне вежбе поливалентних екипа, припрема за слање помоћи угроженима, пружање прве помоћи на спортским такмичењима, рад са младима, едукација младих чланова, што им омогућава да стекну знање које немају прилике да стекну у школи. Народну кухињу Црвени крст Пожега финансира из буџета општине и других средстава. Додатне изворе прихода добија од издавања својих просторија у комерцијалне сврхе. Данас ова организација располаже довољним бројем стамбеног простора, кухињом, рестораном, возилима и стручним и опремљеним кадром који омогућавају њено правилно функционисање

3.2. Запосленост

Општина Пожега као основни инструмент спровођења активне политике запошљавања доноси годишње Локалне акционе планове запошљавања (у даљем тексту: ЛАПЗ). ЛАПЗ утврђује циљеве и приоритете политике запошљавања и утврђује програме и мере који ће се реализовати, како би се достигли постављени циљеви и омогућило одрживо повећање запослености у општини.

Увидом у податке наведене у ЛАПЗ-у за 2022-23. годину издвајамо неке од уобичајених изазова са којима се Национална служба за запошљавање – испостава Пожега суочава:

- висока стопа незапослености појединих категорија, као што су старији од 50 година, млади, особе са инвалидитетом, корисници НСП и Роми
- недовољне квалификације незапослених лица
- немогућност задовољавања потреба послодаваца јер нема лица са одређеним квалификацијама, знањима, вештинама, занимањима
- маргинализовање одређених група
- несигурност радних места у појединим предузећима – ризик од настанка нових вишкова
- низак ниво активације незапослених
- незапослени нерадо прихватају обуке ако им се не гарантује запослење
- застарела знања и вештине и неадекватне радне навике – посебно незапослених лица која су добила отказ као вишкови
- нема довољно радних места за особе са инвалидитетом
- велики број послодаваца који не пријављује раднике – „рад на црно“
- млади нису добро припремљени за тржиште рада; немају одговарајуће квалификације, знања, вештине, неактивни су

1. Дефицитарна и суфицитарна занимања

Када говоримо о високообразованим профилима, дефицитарна занимања су дипломирани машински инжењери и дипломирани инжењери електротехнике, фармацеути, инжењери грађевине са одговарајућим лиценцама, наставници/професори страних језика, стручњаци за финансије, рачуновође.

Као и остале филијале, и филијала НСЗ у Пожеги је често у ситуацији да за наведене профиле послодавцима нуди услугу међурегионалног посредовања, а често су и сведоци да поступак обезбеђивања неких профила дуго траје, јер на евиденцији нема тражених профила или их има у изузетно малом броју или немају одговарајуће вештине које захтева послодавац. Можемо рећи да су у континуитету тражени радници грађевинске струке - вариоци, тесари, зидари, армирачи, оператери на ЦНЦ машинама, радници на обезбеђењу-техничари обезбеђења, трговци, књиговође, рачуновође, комерцијални радници, месари...

Због оближњих туристичких центара, стална је потреба за радницима угоститељске струке – конобари и кувари. Дугорочна и интензивна потреба постоји за шивачима и осталим радницима текстилне струке, посебно на подручју општине Ариље и Бајина Башта, али и у другим општинама ове филијале.

За време сезоне, односно сезонских послова од почетка маја до средине октобра, веома су тражени радници на преради смрзнутог воћа и поврћа у хладњачама. На подручју Златиборског округа, сезонски послови су одлична прилика да се добро додатно заради и стекне радно искуство. Један део чине привремени послови – брање воћа или угоститељски послови, а други замена радника који су на одмору. Најатрактивнији сезонски послови у Златиборском округу су брање малина и рад на пребирању воћа у хладњачама, као и рад у угоститељству, углавном на Златибору, али и другим туристичким центрима – конобари, кувари, пица мајстори, роштиљције.

За време сезоне ових послова, НСЗ има велики проблем у посредовању за слободна радна места, јер је огроман број лица ангажован на сезонским пословима. Неретко и сами послодавци организују колективне одморе, јер њихови радници беру малине. Знамо да у евиденцији НСЗ не постоји термин „сезонски послови“, нити се води посебна евиденција, па их НСЗ не може регистровати. Због тога не можемо утврдити колики је удео сезонских послова у укупној маси рада.

С друге стране, изразита суфицитарност већ годинама изражена је у занимањима као што су професори разредне наставе, матуранти гимназије, неки профили пољопривредне и шумарске струке, трогодишња занимања машинске струке, па рецимо у области економије, права и администрације у занимањима дактилограф, управни техничар, биротехничар, инокоресподент, културолошки техничар, правник, па затим велики број занимања која су застарела, превазиђена и не могу данас наћи место на тржишту рада.

Циљеви политике запошљавања и приоритети који ће се реализовати кроз ЛАПЗ у 2022. и 2023. години усмерени су на

1. Остварен раст квалитетне запослености кроз међусекторске мере усмерене на унапређење понуде рада и тражње за радом
2. Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада
3. Унапређен институционални оквир за политику запошљавања

Развој политике запошљавања за 2022 и 2023. годину треба да буде усмерен ка:¹¹

1. Подршци креирању нових радних места,
2. Подизању запошљивости,
3. Подршци структурном прилагођавању.

Истовремено, потребно је континуирано спроводити активности са циљем даљег развоја и јачања социјалног дијалога и секторске сарадње, децентрализације политике запошљавања, подизања запошљивости и запошљавања младих, пружања подршке вишковима запослених у процесу реинтеграције на тржиште рада и повећања партиципације жена на тржишту рада.

¹¹ Локални акциони план запошљавања општине Пожега 2022-2023

У 2022. години посебна пажња биће усмерена на:¹²

1. Подстицање потражње за радном снагом, односно стварање квалитетних радних места, јачање предузетништва и малих и средњих предузећа, уз побољшање свеукупног економског амбијента, како би се ублажиле препреке на тржишту рада и подстакло укључивање категорија теже запошљивих лица;

2. Унапређење понуде радне снаге, вештина и компетенција и усаглашавање исхода образовања са потребама тржишта рада и делотворног преласка из света образовања у свет рада. Посебну пажњу потребно је усмерити ка лицима из НЕЕТ категорије са циљем њихове активације и партиципације на тржишту рада;

3. Побољшање функционисања тржишта рада, уз јачање социјалног дијалога и борбе против непријављеног рада;

4. Промовисање социјалне укључености, сузбијање сиромаштва и остваривање једнаких могућности за све на тржишту рада.

Да би се остварили наведени циљеви, одређени су приоритети политике запошљавања у 2022. години:¹³

1. Побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада;

2. Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршка регионалној и локалној политици запошљавања;

3. Унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

У сарадњи са НСЗ, анализом и проценом потреба, имајући у виду искуства из претходног периода, утврђене су мере којим би се смањила незапосленост и задовољиле потребе послодаваца у смислу ангажовања радника, оспособљавања лица за самостално обављање посла, унапређење институција тржишта рада и др.

Локалним акционим планом запошљавања за 2022/23. годину предвиђене су следеће мере и програми политике запошљавања:

1) Субвенционисано запошљавање и самозапошљавање

2) Јавни радови

Субвенционисано запошљавање и самозапошљавање обухвата две мере: субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запосливих; и подршку самозапошљавању.

Субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запосливих подразумевају финансијски подстицај у једнократном износу, послодавцима из приватног сектора за запошљавање незапосливих лица.

Подршка самозапошљавању обухвата стручну помоћ и средства у виду субвенције за самозапошљавање. Стручна помоћ коју може да оствари незапослени

¹² Локални акциони план запошљавања општине Пожега 2022-2023

¹³ Исто

који се самозапошљава састоји се од информативних и саветодавних услуга, обуке за развој предузетништва као и подршке у првој години пословања која се реализује кроз менторинг програм и специјалистичке обуке у НЗС, регионалним развојним агенцијама и др.

Јавни радови се организују у циљу радног ангажовања теже запошљивих незапослених лица и незапослених лица у стању социјалне потребе ради очувања и унапређења радних способности незапослених као и оснивања одређеног друштвеног интереса.

За наведене мере није прецизиран број незапослених лица који ће њима бити обухваћен, већ само опредељена средства (1.5 милиона динара из буџета општине Пожега и 1.485 милиона из републичког буџета), а према висини опредељених средстава може се закључити да ће мерама бити обухваћено око 1% од укупног броја незапослених на евиденцији (нпр. за мере самозапошљавања се додељује новчани износ од 300.000 динара по незапосленом). Средства опредељена за реализацију ЛАПЗ-а неопходно је значајно повећати како би се остварили жељени ефекти, односно наведени циљеви и приоритети политике запошљавања. Иако је ЛАПЗ усвојен на период од две године, тј. односи се на 2022-2023 годину, „посебна пажња и приоритети политике“ који су у њему наведени укључују само 2022. годину.

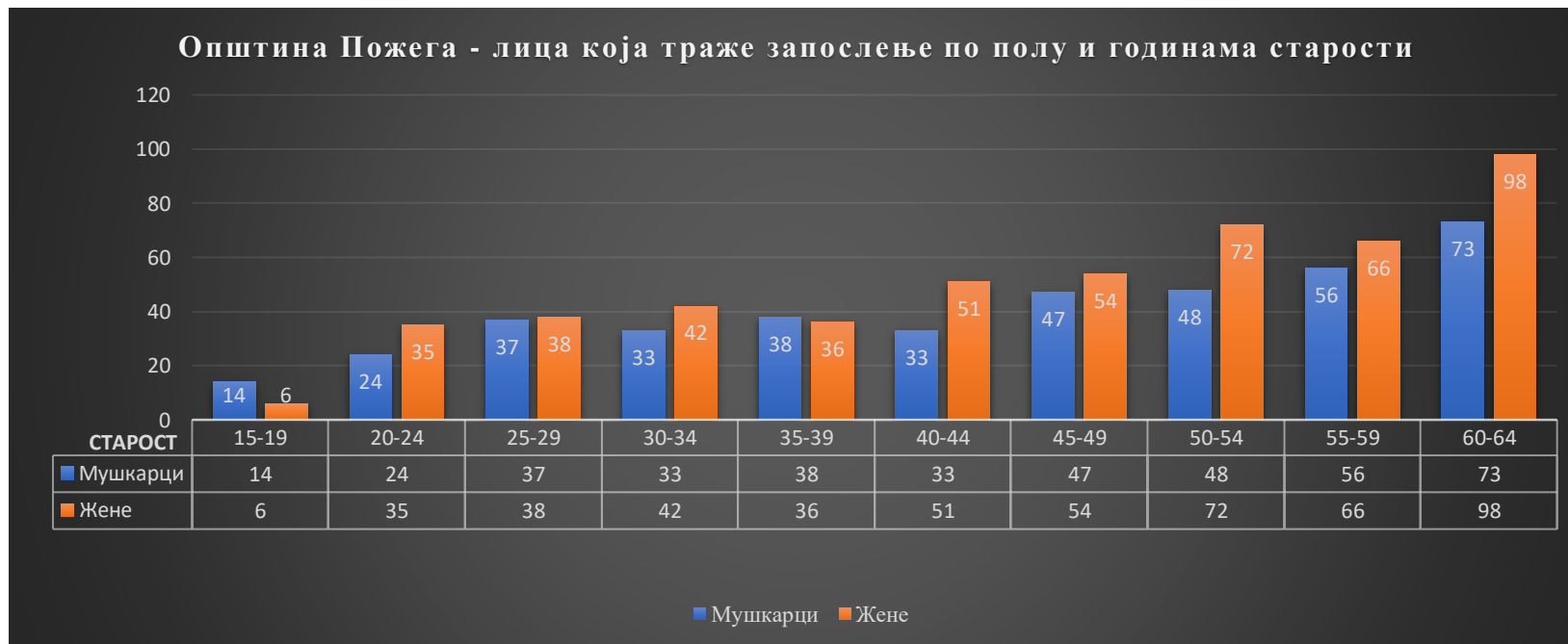
Увидом у актуелни ЛАПЗ и поменуте изазове, неопходно је истаћи да у проблемима који су идентификовани након анализе стања, ни један се не односи на неједнакости између мушкараца и жена на тржишту рада иако су оне веома изражене, што се може видети из анализе која следи.

Анализа старосне структуре незапослених показује да су жене у већини у готово свим групама незапослених у узрасту старијем од 20 година (процентуално од 51% за узраст 25-29 година, до 61% у периоду 40-44 године). Мушкарци чине већину незапослених у узрасту 15-19 година и 35-39 година. Највише незапослених лица припада старосној групацији 60-64 године (просечна старост 61.8 година), с тим да је пораст незапослених приметан већ након 45 године живота, односно више од половине незапослених који се воде на евиденцији НСЗ чине старији од 45 година живота .

		Незапослена лица		Просечна старост		Претходно радно искуство			
		Укупно	Жене	Укупно	Жене	Први пут траже запослење / без радног искуства		Били у радном односу / радно ангажовани	
						Укупно	Жене	Укупно	Жене
Године старости	15 – 19 година	20	6	18,40	18,33	18	5	2	1
	20 – 24 године	59	35	21,98	22,23	35	20	24	15
	25 – 29 година	75	38	26,79	26,61	40	23	35	15
	30 – 34 године	75	42	31,99	31,98	25	12	50	30
	35 – 39 година	74	36	36,91	36,89	20	8	54	28
	40 – 44 године	84	51	42,01	41,82	23	13	61	38
	45 – 49 година	101	54	46,87	47,11	23	15	78	39
	50 – 54 године	120	72	52,02	52,04	21	14	99	58
	55 – 59 година	122	66	57,02	56,98	14	6	108	60
	60 – 64 године	171	98	61,80	61,48	17	12	154	86
	65 и више година								
	УКУПНО	901	498	45,32	45,74	236	128	665	370

Табела 3. Општина Пожега - лица која траже запослење по полу и годинама старости¹⁴

¹⁴ Извор: Национална служба за запошљавање, на дан 30.06.2023. године.

Графикон 1. Општина Пожега - лица која траже запослење по полу и годинама старости¹⁵

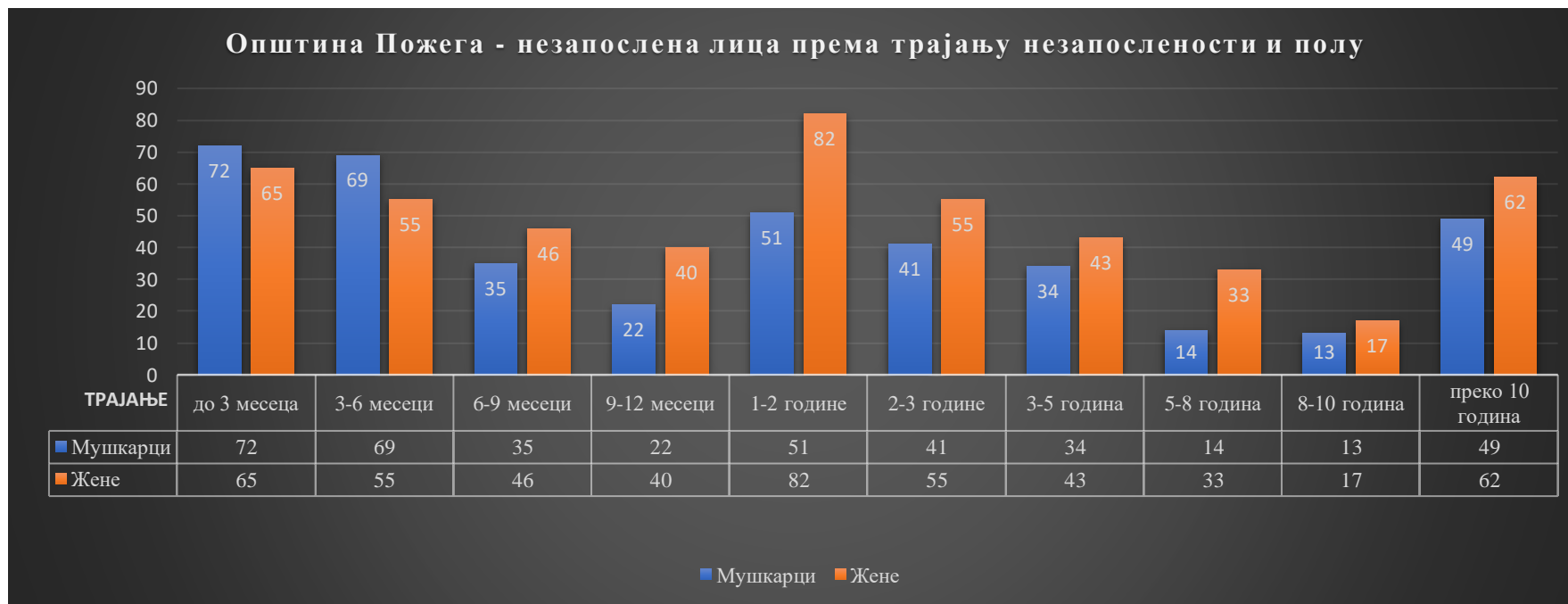
¹⁵ Извор: Национална служба за запошљавање, на дан 30.06.2023. године.

У анализи трајања незапослености и дужини тражења посла, жене чине већину готово у свим групама изузев у периоду до 3 месеца и периоду од 6 месеци до 3 године, односно приметно је да мушкарци брже проналазе посао, посебно у периоду дужем од три године. Проблем дугорочне незапослености је израженији код жена – међу незапосленим женама њих 58.6% је на евиденцији дуже од годину дана, док је код мушкараца тај број готово изједначен и износи 50.8%.

		Незапослена лица		Просечна дужина тражења посла (у месецима)		Претходно радно искуство			
						Први пут траже запослење / без радног искуства		Били у радном односу / радно ангажовани	
		Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
Дужина тражења посла	до 3 месеца	137	65	1,23	1,06	51	26	86	39
	3 до 6 месеци	124	55	4,50	4,54	29	14	95	41
	6 до 9 месеци	81	46	7,56	7,54	14	6	67	40
	9 до 12 месеци	62	40	10,71	10,65	11	6	51	34
	1 до 2 године	133	82	17,87	17,60	27	19	106	63
	2 до 3 године	96	55	29,45	29,28	28	14	68	41
	3 до 5 година	77	43	48,01	49,14	21	13	56	30
	5 до 8 година	47	33	79,14	79,99	17	8	30	25
	8 до 10 година	30	17	108,31	109,71	9	5	21	12
	преко 10 година	114	62	203,73	212,73	29	17	85	45
	УКУПНО	901	498	45,62	48,10	236	128	665	370

Табела 4. Опитина Пожега - незапослена лица према трајању незапослености и полу¹⁶

¹⁶ Извор: Национална служба за запошљавање, на дан 30.06.2023. године.

Графикон 2. Општина Пожега - незапослена лица према трајању незапослености и полу¹⁷

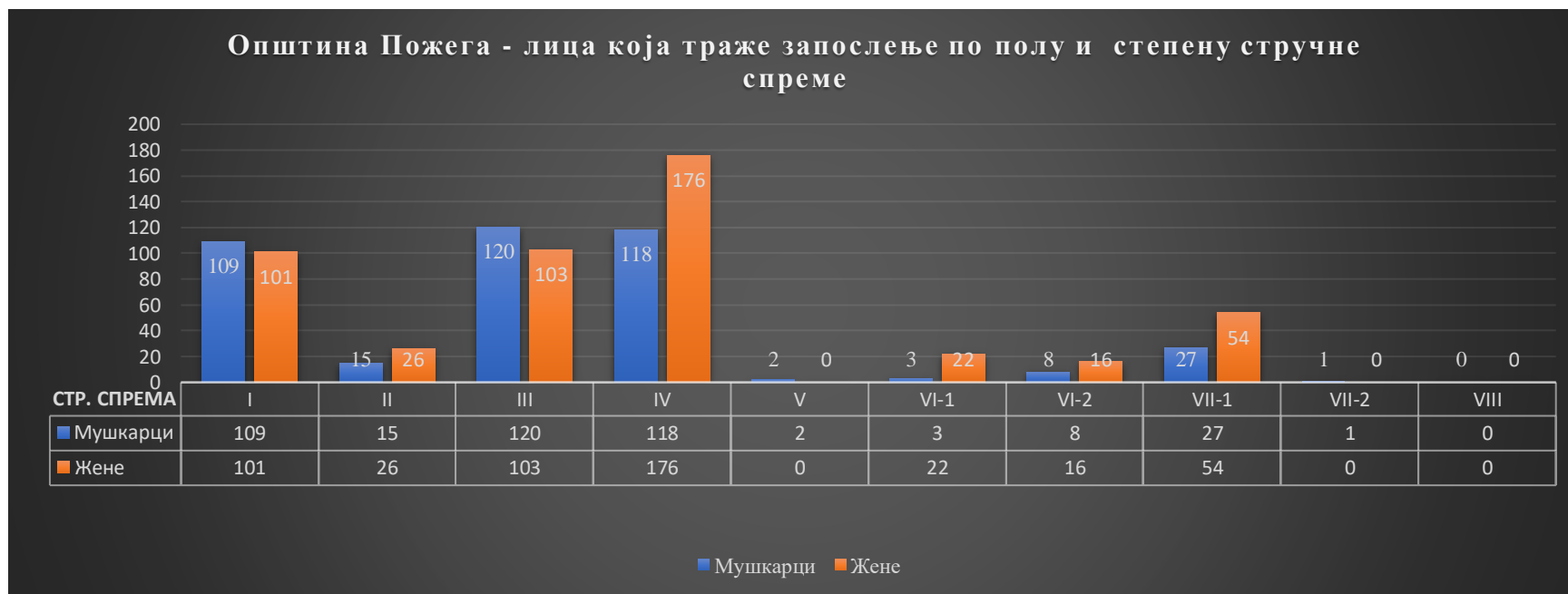
¹⁷ Извор: Национална служба за запошљавање, на дан 30.06.2023. године.

Анализа података о образовној структури незапослених показује да већина незапослених има завршено средњошколско образовање или припада категорији неквалификованих радника. У групи незапослених са средњом стручном спремом жене су у већини (60%). Број незапослених жена са вишом и високом стручном спремом је такође далеко већи (66% са високом VII-1 степен, до чак 88% са вишом стручном спремом – VI-1 степен). Међу незапосленима са прва три степена стручне спреме мушкарци су у већини.

		Незапослена лица		Претходно радно искуство			
				Први пут траже запослење / без радног искуства		Били у радном односу / радно ангажовани	
		Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
УКУПНО		901	498	236	128	665	370
Степен стручне спреме	I	210	101	57	30	153	71
	II	41	26	6	4	35	22
	III	223	103	52	21	171	82
	IV	294	176	63	36	231	140
	V	2	0	0	0	2	0
	VI-1	25	22	5	3	20	19
	VI-2	24	16	12	7	12	9
	VII-1	81	54	40	27	41	27
	VII-2	1	0	1	0	0	0
VIII							

Табела 5. Општина Пожега - лица која траже запослење по полу и степену стручне спреме¹⁸

¹⁸ Извор: Национална служба за запошљавање, на дан 30.06.2023. године.

Графикон 3. Општина Пожега - лица која траже запослење по полу и степену стручне спреме¹⁹

Увидом у податке Националне службе за запошљавање²⁰, морамо истаћи да је у овој години (2023) приметно смањење незапослених лица на евиденцији НСЗ, филијала Пожега. У 2020. години тај број је износио 1334 лица, у 2021. години 1355 лица. Мишљења наших суграђанки о раду НСЗ, могућностима за проналазак посла и интересовањима за обуке, усавршавања и подршку из области економског оснаживања, ћемо детаљније навести у одељку Резултати Анкете.

¹⁹ Извор: Национална служба за запошљавање, на дан 30.06.2023. године.

²⁰ НСЗ, Филијала Ужице, Месечни статистички билтен, јун 2020. године и јун 2021. године

Анализирајући ефекте који су постигнути Локалним и Националним акционим плановима запошљавања (у даљем тексту: НАПЗ) у овој и у претходне три године у нашој општини, а на основу статистичких података НСЗ филијала Пожега, износимо следеће податке:

У 2023. години по мерама самозапошљавања НАПЗ-а донете су две одлуке, за ангажовање 9 лица од чега 6 жена. По мерама Јавних радова ангажована су 3 лица од чега 2 жене.

За меру Јавних радова по ЛАПЗ-у ангажовано је 6 лица од чега 2 жене.

Подаци за програм новог запошљавања нису још увек били доступни у тренутку израде овог ЛАП-а јер је Конкурс био у току.

У 2022. години по мери Јавних радова ЛАПЗ-а ангажовано је 6 лица од којих 1 жена. По основу програма самозапошљавања одобрено је 6 субвенција, од којих 1 жена. За нова радна места запослено је 1 лице – мушкарац.

У истој години на основу програма самозапошљавања по НАПЗ-у, укључено је 7 лица од којих су 4 жене.

У 2021. години по мери Јавних радова ангажовано је 12 лица од којих је било 6 жена.

У истој години на основу програма самозапошљавања по НАПЗ-у укључено је 6 лица од којих су 5 жене.

У 2020. години по основу самозапошљавања одобрено је 6 субвенција од чега 1 жена. За програм стручне праксе било је укључено 5 лица од којих 4 жене.

	Самозапошљавање (НАПЗ)		Јавни радови (НАПЗ)		Самозапошљавање (ЛАПЗ)		Јавни радови (ЛАПЗ)	
	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене
2023	3	6	1	2	-		4	2
2022	3	4	-	-	5	1	5	1
2021	1	5	-	-	-		6	6
2020	-	-	-	-	5	1	-	-
Укупно	7	15	1	2	10	2	15	9

Табела 6. Лица ангажована спровођењем мера предвиђених НАПЗ и ЛАПЗ

Анализирајући податке из Анкете, наводимо да је више од једне трећине анкетираних суграђанки (37.5%) заинтересовано за покретање самосталног посла, од чега се издвајају предузетништво у области пољопривреде, производња млека, сеоски туризам, ручне радности, текстилна производња итд.²¹

²¹ Детаљнија анализа и подаци из Анкете се налазе у поглављу 3.6

3.3. Политичка партиципација и руковођење радом локалне самоуправе

Скупштина општине Пожега броји 52 одборника међу којима има 24 жене (45%).

Графикон 4. Скупштина општине Пожега – полна структура

Председница Скупштине је жена и њена заменица је такође жена. На позицији секретара Скупштине се налази мушкарац. Од 3 шефа одборничких група, сва 3 су жене.

Укупан број сталних радних тела Скупштине општине Пожега је 14, а на местима председника је 9 жена и 5 мушкараца.

Комисију за равноправност полова чини 5 чланова, од којих су 3 жене. Председница Комисије је жена.

Председник општине је мушкарац, заменица председника општине је жена. Општинско веће чине председник општине, заменица председника општине и 7 чланова већа од којих је 1 жена.

Председник општине има 1 помоћника, који је мушкарац.

Општински правобранилац је мушкарац. Заменик општинског правобраниоца је жена.

Укупан број запослених на одређено и неодређено време²² у Општинској управи је 53, од тога жене чине 35 запослених односно 66%.

²² Податак из Информатора о раду органа општине Пожега, 2023. година

Графикон 5. Општинска управа Пожега – полна структура

Начелница општинске управе је жена.

Од 7 руководиоца одељења Општинске управе, мушкарац се не налази ни на једној позицији. Шефова одсека има 2 и оба су жене.

У јавним предузећима и установама чији је оснивач општина Пожега на месту директора налази се 1 жена и 5 мушкараца.

На местима председника управних одбора јавних предузећа и установа налази се 4 мушкараца и 5 жена.

На местима председника надзорних одбора јавних предузећа и установа налази се 6 мушкараца и 5 жена.

Увидом у достављену евиденцију о спроведеним изборима за органе управљања у месним заједницама општине Пожега, констатовано је да у 40 месних заједница у општини Пожега на позицији председника месне заједнице нема ниједне жене. Такође, на месту потпредседника су само мушкарци. Функцију секретара обавља 5 жена.

Анализирајући податке из Анкете, наводимо да већина испитаница сматра да су могућности за жене за доношење одлука у општини Пожега **осредње** (48%). Велики број испитаница (58.5%) није уопште упознат да постоји Комисија за родну равноправност, као стално радно тело Скупштине, што имплицира да је потребно повећати и унапредити активности или промоцију постојећих активности поменуте Комисије. Више од половине (51%) је одговорило да би волело да активније учествује у процесу доношења одлука у нашој општини. Увидом у оцене рада свих установа и институција, приметно је незадовољство радом јединице локалне самоуправе (Општином), преко 30% учесника је доделило минималну оцену.²³

²³ Детаљнија анализа и подаци из Анкете се налазе у поглављу 3.6

3.4. Спорт

На територији општине Пожега укупно је регистровано 45 спортских организација, од тога 25 на територији града, а 20 на територији месних заједница. Од укупног броја чланова, мушкараца сениора је 295, жена сениорки 92, мушкараца у млађим категоријама 358 и жена у млађим категоријама 212.²⁴

Графикон 6. Структура спортских организација по месту и полу²⁵

	Фудбал	Кошарка	Одбојка	Шах	Борилачки спортови	Стони тенис	Тенис	Риболов	Планинарство	Џип
Мушкарци	350	175	0	15	20	28	5	24	28	4
Жене	49	48	144	0	13	15	0	0	15	0

Табела 6. Полна структура спортских организација према спортској грани²⁶

²⁴ Подаци Спортског савеза Пожега, јул 2023.

²⁵ Исто

²⁶ Исто

Графикон 7. Старосна структура спортских организација према полу²⁷

²⁷ Подаци Спортског савеза Пожега, јул 2023.

3.5. Безбедност

Увидом у податке Центра за социјални рад Пожега о пријављеним случајевима насиља у 2022. години у општини Пожега, истичемо следеће:

На територији општине Пожега регистровано је 67 пријава породичног и партнерског насиља у току 2022. године. Од тога је највише пријава везаних за неки облик психичког насиља (чак 79%). Према полу, од укупног броја пријава, жене су у већини (76%), а према старосној структури жене су у већини у категоријама млађе и одрасле популације, док је тај број готово изједначен код старијих. Више од половине пријављених случајева (55%) се односи на насиље учињено од стране брачних/ванбрачних и бивших брачних/ванбрачних партнера.

Број пријава породичног и партнерског насиља у току године према доминантној врсти насиља, старости и полу жртве							
Доминантна врста насиља	Старост жртве насиља						Укупно
	млади		одрасли		старији		
	м	ж	м	ж	м	ж	
Физичко насиље	0	0	3	9	1	1	14
Сексуално насиље	0	0	0	0	0	0	0
Психичко насиље	0	4	6	33	6	4	53
Економско насиље	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	0	4	9	42	7	5	67

Табела 7. Број пријава породичног и партнерског насиља²⁸

Анализом података из Анкете, као основни проблеми у домену безбедности истичу се недовољна присутност полиције, односно полицијских патрола на улицама у вечерњим сатима и ноћу, недовољна осветљеност улица (нпр. пут према железничкој станици), необезбеђене и неосветљене/недовољно осветљене локације као што су школска дворишта и вртићи ноћу, парк иза Дома здравља, аутобуска и железничка станица и поједини кафићи. На питање шта наше суграђанке сматрају да је потребно урадити да се побољша безбедност жена и девојака, велика већина учесница Анкете, њих 66% је одговорило да је потребно повећати полицијске патроле, а потом радити на бољем повезивању надлежних институција и покретању едукација на тему безбедности жена и девојака.

²⁸ Извор: Центар за социјални рад Пожега, статистички билтен

3.6. Подаци из анкете

У сврху добијања потпуније анализе стања, али и активирања шире јавности и укључивања у процес израде овог ЛАП-а, организована је и анонимна Анкета за суграђанке која је обухватала питања из области запошљавања, образовања, здравља, културе и туризма, безбедности и политичке партиципације односно могућности за доношење одлука.

Анкета је била доступна на сајту и страницама на друштвеним мрежама установа и институција у нашој општини, односно интернет презентацијама општине Пожега, Народне библиотеке Пожега и Туристичке организације Пожега. Медијски је у потпуности пропраћена од стране Радија Пожега. Такође, Анкета је била доступна и у штампаној форми и дистрибуирана је, уз сагласност, у Националној служби за запошљавање филијала Пожега. Период одвојен за попуњавање износио је месец (30) дана. И поред наведеног рока и доступности, учешће у Анкети је узело мање од 50 наших суграђанки, од чега је релевантних образаца било 41.

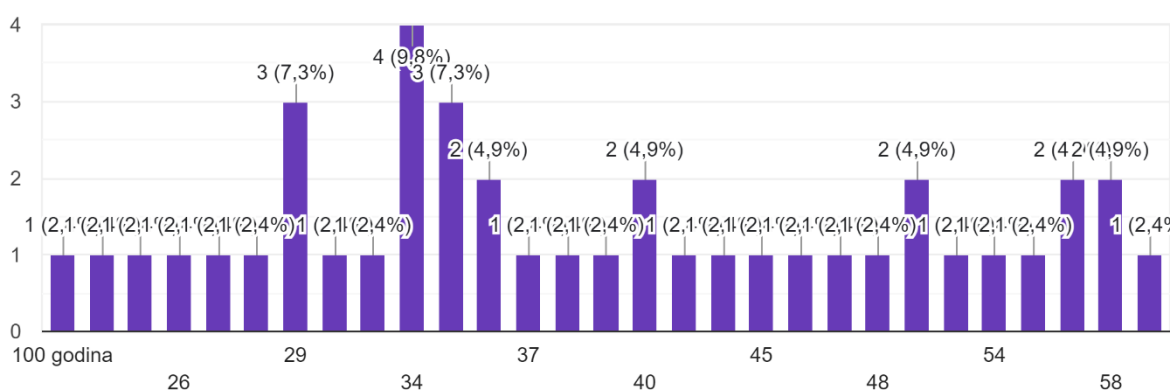
Сваки образац Анкете је појединачно анализиран и сви одговори, идеје, предлози, сугестије и мишљења су узети у разматрање на састанцима Радне групе за израду ЛАП-а, а у складу са надлежностима, могућностима и финансијским средствима опредељеним буџетом општине Пожега за реализацију ЛАП-а, укључени су у предвиђене мере и активности.

Поред већ наведених коментара (Радне групе за израду ЛАП-а) и графичких приказа у претходним поглављима ЛАП-а, на основу анализе добијених података/одговора, ради потпуне транспарентности, овде преносимо комплетне податке из Анкете по областима, са изузетком свих описних одговора које смо добили (које из техничких разлога, али и из пристојности нисмо у могућности да објавимо).

Општи подаци

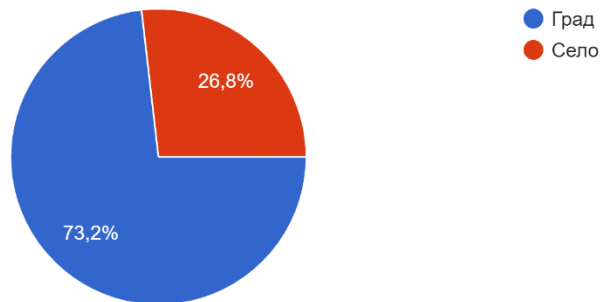
Старост:

41 одговор

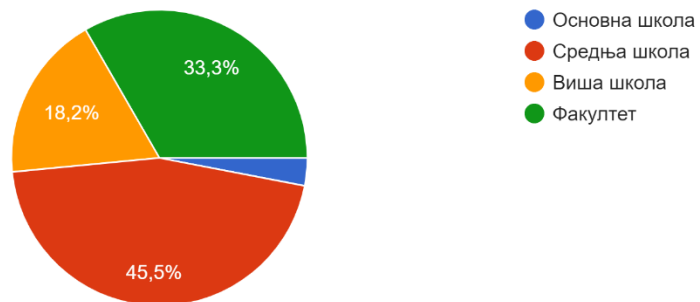
Да ли живите у граду или селу?

41 одговор

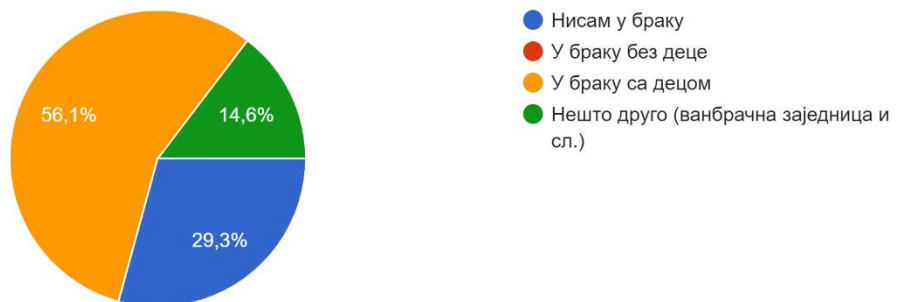
Образовање:

33 одговора

Брачни статус:

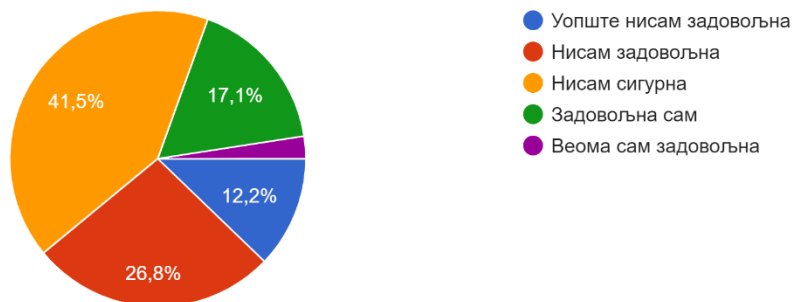
41 одговор

Општи став

Уопштено гледано, колико сте задовољни могућностима које жене и девојке имају у општини Пожега?

41 одговор

На питање „која су по вашем мишљењу три највећа проблема за жене у нашој општини“, издвајамо следеће одговоре:

1. Проблеми у проналажењу посла, незапосленост
2. Неравноправан положај у односу на мушкарце, запостављеност и непоштовање
3. Неинформисаност и недовољна друштвена активност

Запошљавање жена

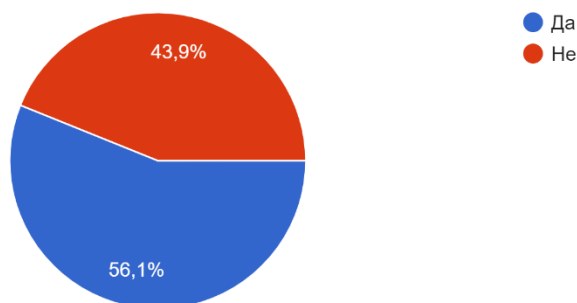
Да ли сте запослени, односно коју економску активност обављате?

41 одговор

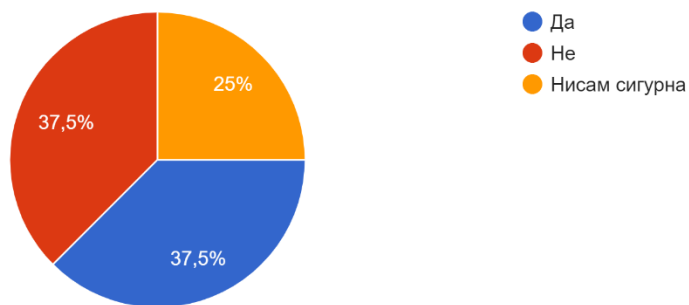
Да ли сте тренутно у процесу тражења посла (и да ли тражите други посао ако сте запослени)?

41 одговор

Да ли бисте желели да отпочнете самостални посао?

40 одговора

На питање „*који бисте посао покренули*“, издвајамо „предузетништво у области пољопривреде, производњу млека, сеоски туризам, ручне радиности, текстилну производњу, трговину/продавницу“, с тим да је половина анкетираних одговорила да „није сигурна“ или „да не зна“.

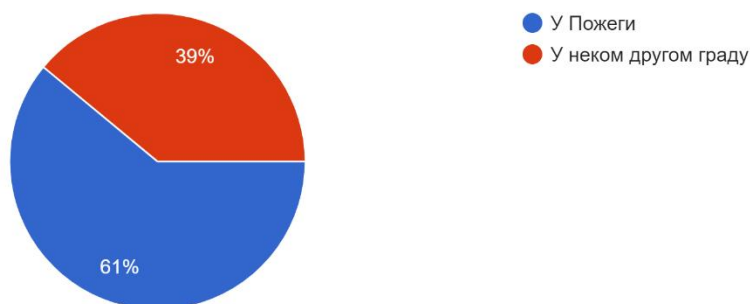
На питање „*Које обуке и курсеви би вам били корисни за проналажење посла?*“, већина одговора се односи на „обуке за израду бизнис планова, предузетништво, стране језике и обуке из домена ИТ сектора“.

Скоро сви одговори (преко 90%) на питање „*Шта Општина може да уради да Вам помогне у проналажењу посла или покретању властитог бизниса?*“ се односе на „финансијску помоћ за почетак посла (или субвенције) и/или организовање бесплатних курсева/обука“.

Образовање

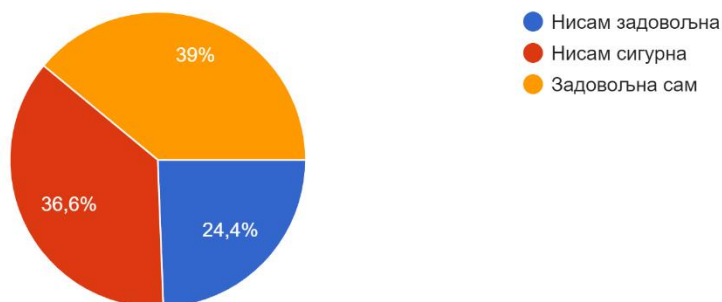
Средњу школу сте похађали:

41 одговор

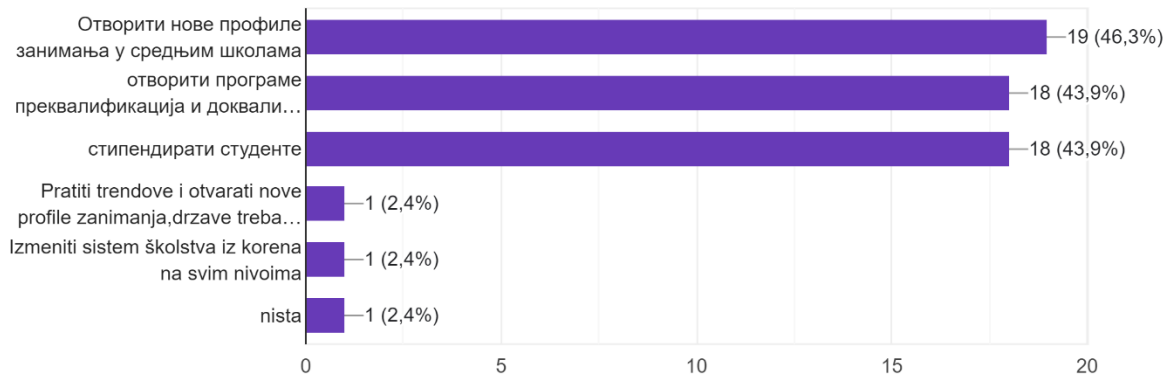
Колико сте генерално задовољни образовањем које можете да стекнете у Пожеги?

41 одговор

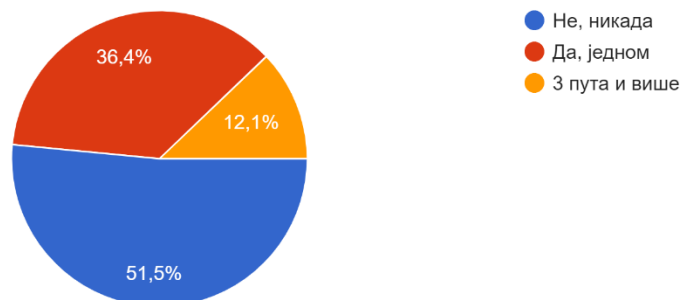
Како унапредити образовање у Пожеги (могуће заокружити више одговора)?

41 одговор

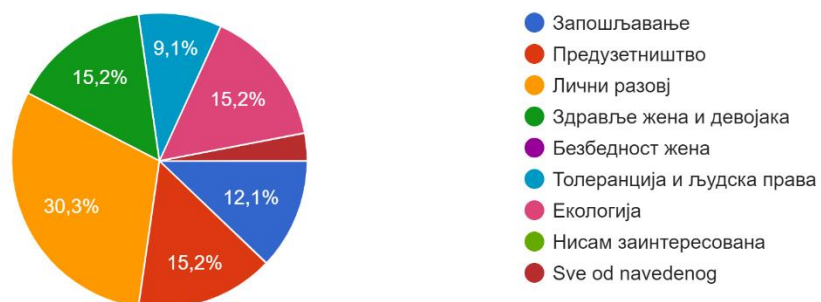
Да ли сте некад похађали неке семинаре, курсеве, креативне радионице или друге врсте едукације које су се одржавале у Пожеги?

33 одговора

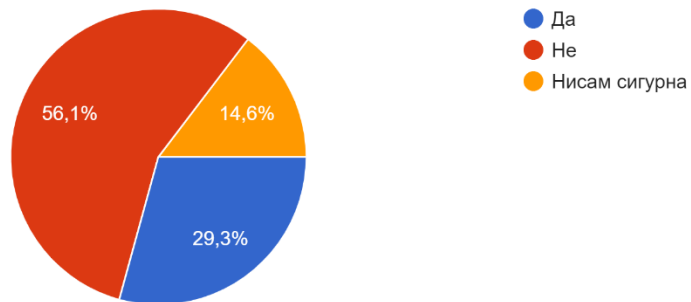
За које теме у области неформалног образовања бисте били највише заинтересовани?

33 одговора

Да ли бисте волели да наставите школовање?

41 одговор

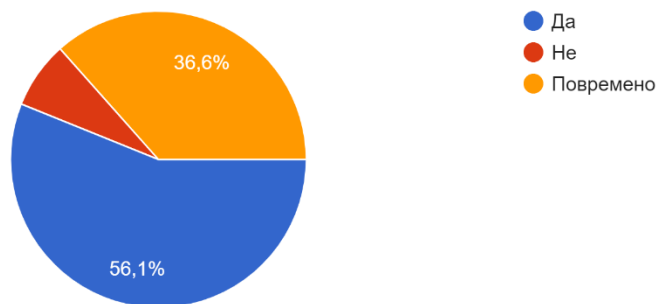

На питање „Шта вам је потребно да наставите школовање (ако сте заинтересовани)“, преко 90% одговора су гласили „новац / финансијска средства“.

Здравље жена

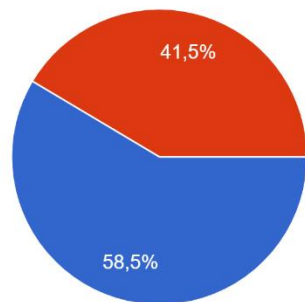
Водим рачуна о својој исхрани:

41 одговор

Код лекара одлазим:

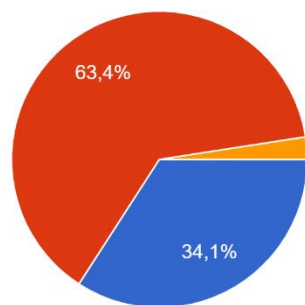
41 одговор

- На редовне контроле
- Само када је неопходно

Бавим се спортом:

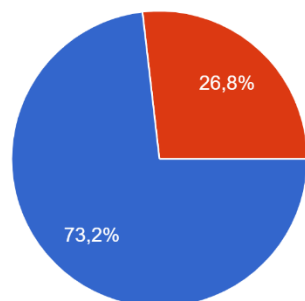
41 одговор

- Да, рекреативно
- Не
- Бавим се спортом, здравом исхраном, истраживањем природне медицине (из тог разлога је одговор на претходно питање такв какв је)

Редовно идем код гинеколога:

41 одговор

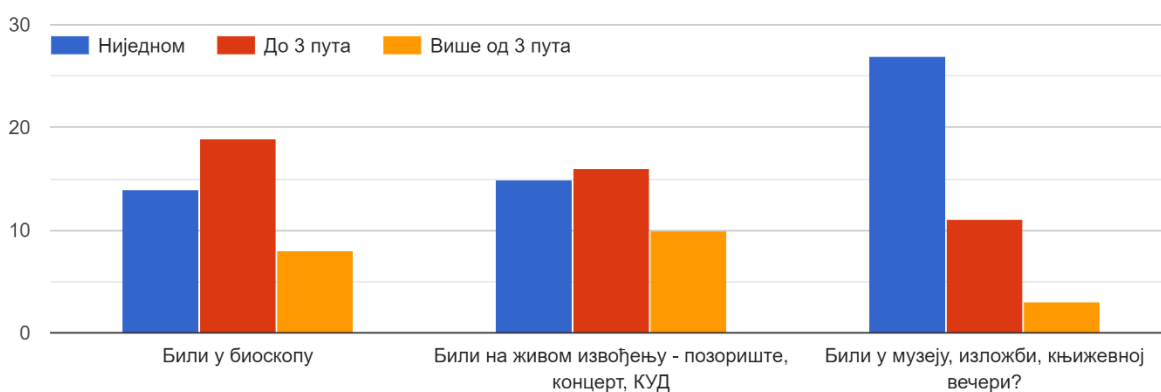
- Да
- Не

На питање „Шта су по Вама највећи проблеми везано за здравље жена у Пожеги?“, издвајамо следеће одговоре:

1. Нељубазно особље у ДЗ Пожега (у преко 70% одговора)
2. Недостатак доктора и специјалиста
3. Гужве, дуготрајна чекања на преглед
4. Застарела/неисправна опрема

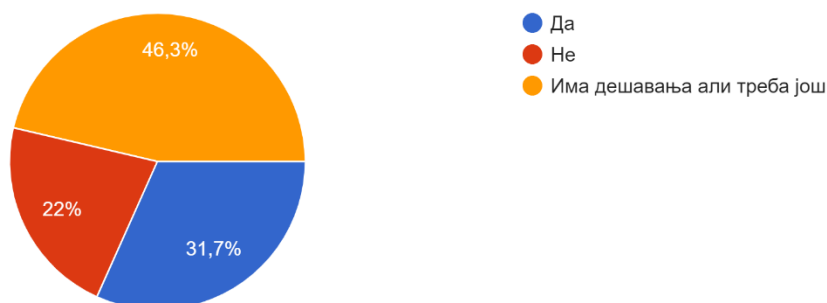
Култура и туризам

Да ли сте у последњих 12 месеци:

Да ли сматрате да у општини Пожега има довољно културних дешавања?

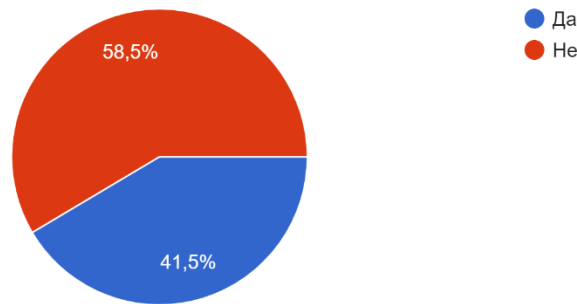
41 одговор

На питање „Шта општини Пожега недостаје од културних дешавања?“, већина одговора се односила на организовање више представа за децу, позоришних представа и потребу за већом промоцијом домаћих аутора/уметника.

Да ли сте задовољни туристичком понудом општине Пожега?

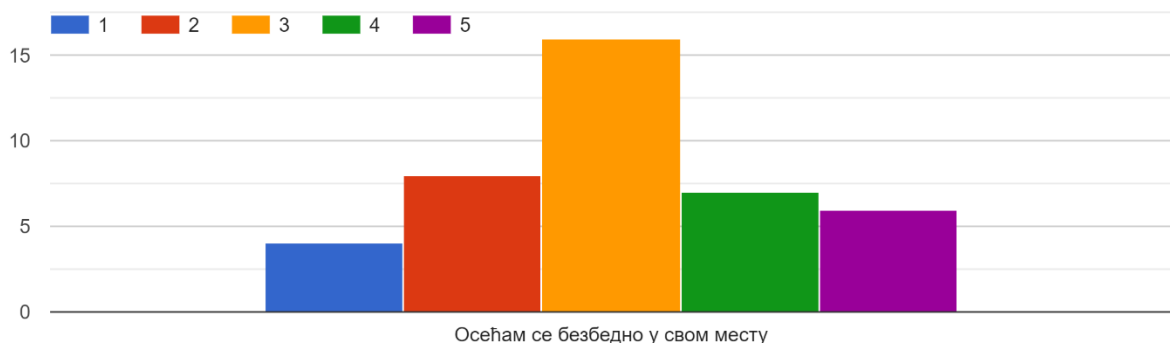
41 одговор

На питање „Како бисте унапредили туристичку понуду у нашој општини?“, издвајамо следеће одговоре: „организовање вишедневних манифестација, етно туризам, уређење обале реке Скрапеж у сврху купалишта и бицикличке стазе, недовољну искоришћеност потенцијала бање Роге, Спомен комплекса књазу Милошу, као и других археолошких/историјских локалитета, али и потребу за бољом промоцијом и информисаношћу грађана о постојећим активностима и туристичким понудама и могућностима“

Безбедност жена

У којој мери се слажете са следећом тврдњом када је у питању безбедност општине Пожега (означите један од одговора - 1 значи уопште се не слажем, 5 потпуно се слажем)

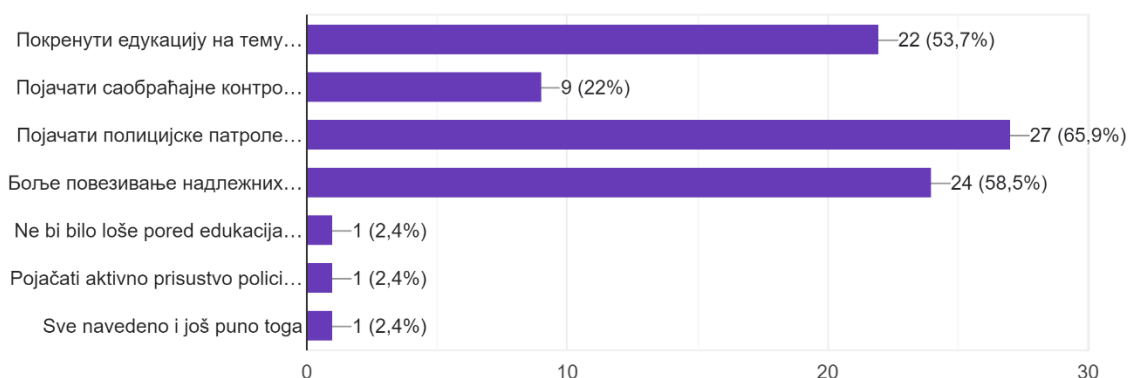

На питање „Које место/локацију сматрате најмање безбедним у општини Пожега?“, готово сви одговори (преко 90%) су се односили на школска дворишта/вртић ноћу, парк иза Дома Здравља, неосветљене улице и путеве, аутобуску и железничку станицу и поједине кафиће са алкохолисаним и агресивним гостима.

На питање „Шта су највећи проблеми за безбедност жена у општини Пожега?“, готово сви одговори (преко 90%) су се односили на незаштићеност жена, мањак полицијских патрола, неразумевање и осуду јавности.

Шта је потребно учинити у општини Пожега да се побољша безбедност жена и девојака?
(можете означити више одговора)

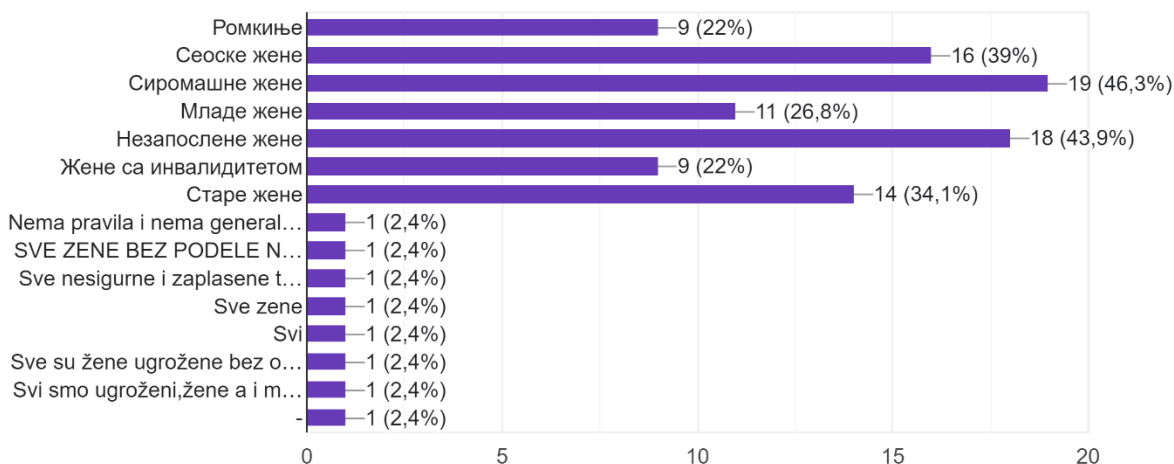
41 одговор

Једна половина анкетираних суграђанки (50%) је одговорила потврдно на питање „Да ли сте доживели неки облик насиља (физичко, психичко/емоционално итд.)?“

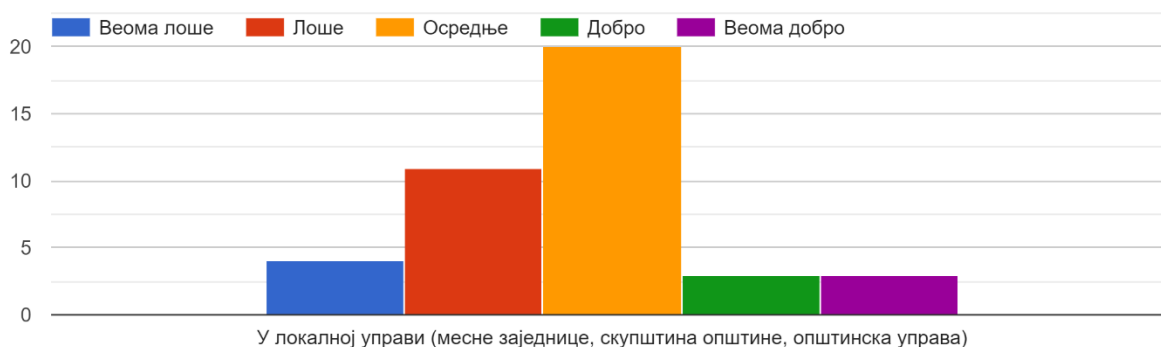
Ко су по Вашем мишљењу најугроженије групе жена у нашој општини?

41 одговор

Политичка партиципација и доношење одлука

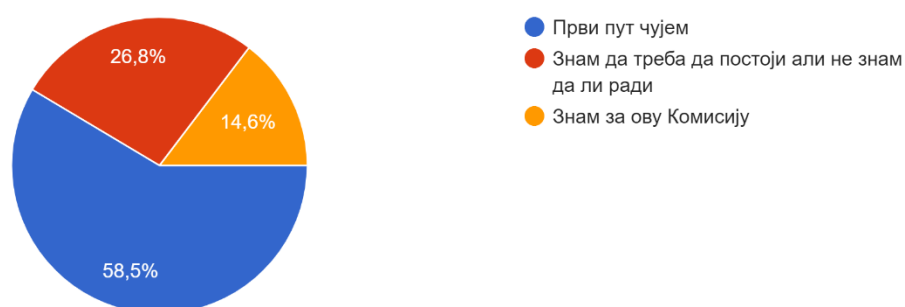
Како бисте проценили могућности које жене у Пожеги имају за доношење одлука?

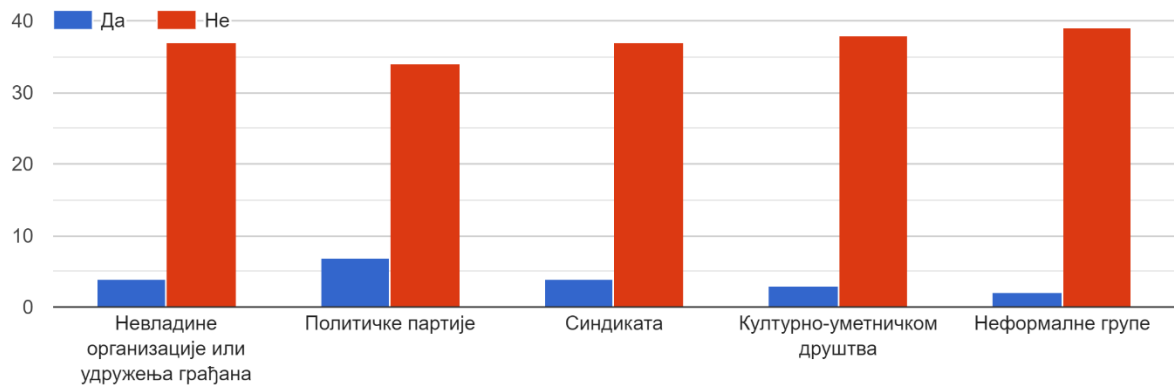
На основу података наведених у поглављу 3.3 можемо видети да се у органима општине Пожега на руководећим позицијама, мушкарац налази само на месту председника општине (заменица је жена) и општинског правобраниоца (заменица правобраниоца је такође жена). На месту председника/це (и заменика/це) Скупштине општине, начелника/це општинске управе и на руководећим местима свих одељења у Општинској управи се налазе жене. Ситуација је другачија код јавних предузећа и установа и месних заједница (сви председници месних заједница су мушкарци).

Да ли сте знали да постоји Комисија за родну равноправност у општини Пожега?

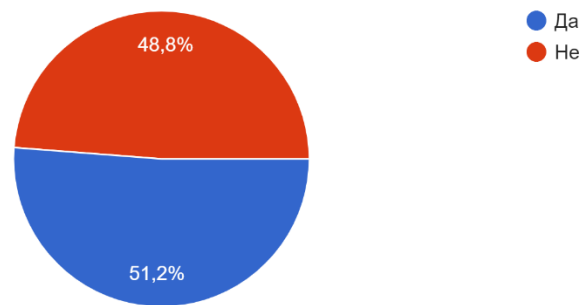
41 одговор

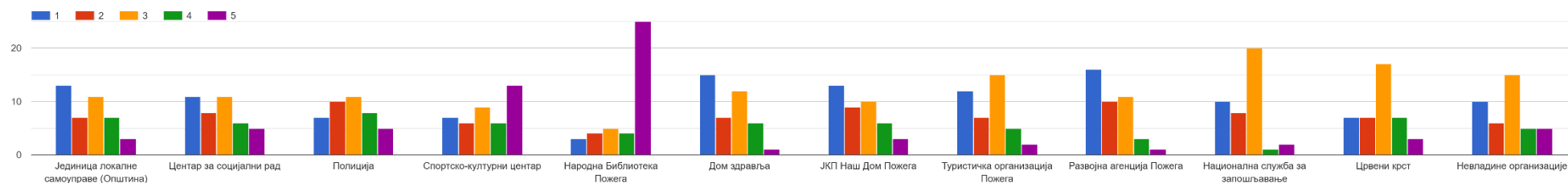
Да ли сте члан неке:

Да ли бисте желели да активније учествујете у процесу доношења одлука у нашој Општини?
41 одговор

Оценом од 1 до 5 оцените рад институција у нашој општини:

Када је у питању задовољство наших суграђанки радом институција у претходном периоду, на основу података из Анкете, можемо извести закључак да се Народна библиотека Пожега убедљиво издваја као установа са највише позитивних и најмање негативних оцена.

Истовремено, запажамо да се више од половине учесница изјаснило да би волело да учествује у процесу доношења одлука, али истовремено нису чланови удружења, организација, партија, синдиката (један од честих одговора на питање проблема са којима се жене сусрећу био је и „незаинтересованост“), као и да 60% анкетираних није упознато са постојањем и радом Комисије за родну равноправност. На основу тога, у предвиђеним мерама и активностима овог ЛАП-а предложићемо да већу одговорност за њихову реализацију, као и праћење реализације плана, у великој мери преузме наведена Комисија и да пронађе начине и моделе да суграђанкама пружи шансу да учествују или да буду боље информисане (нпр. већина анкетираних сматра или није задовољна могућностима које жене имају за доношење одлука, иако, како смо већ навели, у органима Општине жене заузимају скоро све руководеће позиције) о начинима и могућностима како да буду више укључене у процесе доношења одлука у нашој општини.

4. Циљеви

Након разматрања података из анализе стања, имајући у виду могућности, капацитете и специфичности локалне самоуправе, али и ефекте које желимо да постигнемо, као Општи циљ дефинисан овим ЛАП-ом одређује се побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности на територији општине Пожега.

Постизању општег циља допринеће четири посебна циља у оквиру којих су дефинисане активности, носиоци активности, индикатори, период реализације и извори финансирања за њихово спровођење.

Посебни циљеви су:

1. Јачање капацитета локалне самоуправе за питања родне равноправности и увођење родне равноправности у локалне политике
2. Побољшање економског и социјалног положаја жена и остваривање родне равноправности у приступу економским ресурсима
3. Побољшање здравља жена и мушкараца и унапређење родне равноправности у здравственој заштити
4. Унапређење система заштите жртава родно заснованог, партнерског и насиља у породици

Дефинисање посебних циљева ЛАП-а са мерама:

4.1. Јачање капацитета локалне самоуправе за питања родне равноправности и увођење родне равноправности у локалне политике

Институционални механизми за родну равноправност на локалном нивоу представљају основу за унапређивање положаја жена кроз имплементацију различитих стратегија, планова, активности и мера, истовремено уважавајући и спроводећи политике дефинисане на националном нивоу у контексту специфичности локалне заједнице. С тога је од круцијалног значаја јачање капацитета локалне самоуправе, кроз доношење и спровођење локалних планова, политика и мера, уз константну промоцију принципа и вредности садржаних у појму родне равноправности.

4.1.1. Јачање институционалних капацитета локалне самоуправе

Активности предвиђене у оквиру овог циља најпре дефинишу потребу за прецизирањем надлежности Комисије за родну равноправност као сталног радног тела Скупштине општине Пожега у циљу оснаживања њених капацитета ради обављања задатака утврђених законом којим се уређује родна равноправност.

Формирањем „Женске одборничке мреже“ у Скупштини општине Пожега, допринели би повећању видљивости политичарки и њихових активности, јачању међусобне сарадње, али и сарадње са политичаркама из других градова, општина и

других локалних и међународних организација. Задатак ове неформалне организације обухватао би праћење нових закона, прописа и одлука, као и њихову имплементацију, посебно из области здравља жена и породице, сузбијања насиља над женама и децом у породици, економског оснаживања и образовања жена, а у циљу њиховог подстицања на веће учешће у политичком и јавном животу.

Едукација запослених на тему родне равноправности представља важан корак у процесу подизања свести запослених, изабраних и постављених лица, у органима Општине, о уважавању и поштовању различитости и значају принципа родне равноправности.

4.1.2. Промоција Европске повеље за родну равноправност на локалном нивоу

Европска Повеља о родној равноправности на локалном нивоу намењена је локалним и регионалним управама Европе, које се њеним потписивањем, јавно обавезују да ће следити принципе родне равноправности и спроводити одредбе прописане Повељом у својим срединама. Потписнице ће такође бити у обавези да се повежу са свим релевантним институцијама и организацијама у својој земљи како би на најбољи могући начин промовисале најбоље праксе у погледу истинске равноправности.

4.1.3. Увођење родне равноправности у локалне политике

Родно буџетирање подразумева родно засновану процену буџета, укључујући родну перспективу на свим нивоима процеса буџетирања, као и прерасподелу прихода и расхода у циљу унапређивања родне равноправности. Обухвата поступке који се односе на родну анализу буџета, од прикупљања прихода до њиховог распоређивања, којима се прати утицај промена у буџету на животе мушкараца и жена у буџетском процесу и да начин на који се новац прикупља и троши помера у правцу родне једнакости и оснаживања жена.

4.1.4. Повећано учешће жена у процесима доношења одлука

Едукацијом и подстицањем жена из локалне заједнице за вршење јавних функција и учешће у процесу доношења одлука, ствара се предуслов за увођење родне равноправности у све сегменте функционисања јединице локалне самоуправе и оснажује се њихова улога у процесу доношења и имплементирања локалних политика.

4.1.5. Промоција принципа родне равноправности

Информисање становништва о значају принципа родне равноправности и активностима локалне самоуправе кроз креирање различитих медијских садржаја, попут представљања општине као општине која уводи принцип родне равноправности, прилозима о успешним женама из локалне заједнице и представљањем процеса, активности и резултата реализације овог ЛАП-а.

4.2. Побољшање економског и социјалног положаја жена и остваривање родне равноправности у приступу економским ресурсима

Жене представљају најбројнију рањиву групу на тржишту рада Републике Србије, иако чине половину становништва радног узраста. Упркос томе што поседују капацитете, знање, вештине и способности, углавном не учествују равноправно са мушкарцима у креирању економске и развојне политике. Посебно је приметан родни јаз у пословном/приватном сектору, где на руководећим положајима и у улогама власника и оснивача малих и средњих предузећа или носиоца пољопривредних газдинстава доминирају мушкарци. Такође, жене поседују и мање некретнина/аутомобила регистрованих на своје име. Највеће изазове за успешно започињање сопственог посла представљају недостатак финансија и повољних извора за финансирање, недовољне пореске олакшице, слаби пословни контакти, недостатак информација или едукација, постојање родних стереотипа у друштву, тешкоће у усклађивању породичних и пословних обавеза итд.

На основу спроведене анализе стања и података добијених из спроведене Анкете, потребно је посветити додатну пажњу и одвојити ресурсе за економско оснаживање жена, а у циљу постизања економске равнотеже и равноправности у односима између жена и мушкараца.

4.2.1. Оснаживање жена за отпочињање сопственог посла

Организовањем обука за предузетништво, пословање, израду бизнис планова, маркетинг, ИТ обуке и сл, едукација у вези са покретањем агробизниса (развој пластеничке производње, знање и вештине за повртарску производњу, производњу воћа, браће лековитог биља), као и пружање подршке за удруживање жена и започињање сопственог бизниса, стварају се предуслови за оспособљавање жена за модерно пословање.

Успостављањем механизма за економско оснаживање жена путем објављивања Јавног позива на територији општине Пожега, директно се утиче на финансијску подршку почетницама у пословању, кроз могућности набавке опреме за производњу или прераду, чиме се конкретно пружају могућности за започињање или проширење сопственог посла.

За адекватно планирање и праћење програма за економско оснаживање жена неопходно је да сва евиденција у области рада буде родно разврстана. Разврставање података према полу требало би доследно спроводити у свим евиденцијама које се воде, што се односи не само на привредне регистре, него и на евиденције о власништву имовине, некретнина и пољопривредног земљишта.

Увођење принципа родне равноправности у програме запошљавања и samozapoшљавања у складу са Законом о родној равноправности, кроз реализовање активних мера запошљавања (Локални акциони план запошљавања).

4.2.2. Промоција женског предузетништва

Медијска слика жене као успешне предузетнице значајно ће утицати на свест грађана о значају жене, њеним интелектуалним и професионалним способностима и укупној свести о родној равноправности. Кроз промовисање примера добре праксе, креирање промотивних материјала и других медијских садржаја, додатно ће се подстаћи жене за започињање сопственог бизниса и даље удруживање.

4.3. Побољшање здравља жена и мушкараца и унапређење родне равноправности у здравственој заштити

Ради постизања жељених резултата у погледу здравственог стања опште популације, посебна пажња се мора посветити примарној и секундарној здравственој заштити, али мора се радити и на промоцији здравих стилова живота, бављењем рекреацијом и другим физичким активностима. Бар два основна узрока умирања и разбољевања (кардиоваскуларне и малигне болести) могу се спречити мерама примарне превенције (промоција здравља, развијање здравих стилова живота и др.) и мерама секундарне превенције (рано откривање болести и др.)

Посебну пажњу морамо посветити и процени здравствених потреба жена, ради стварања друштвеног модела који ће укључивати мере и активности за поштовање различитости и смањење неједнакости у сегменту здравствене заштите.

Поштујући специфичности локалне заједнице добијене анализом стања и подацима из Анкете, апсолутно је неопходно оснажити механизам Заштитника права пацијената и посветити посебну пажњу његовом успешном имплементирању и спровођењу надлежности поверених Законом у циљу заштите права свих пацијената у општини Пожега.

4.3.1. Очување и унапређење општег здравља жена и мушкараца

Организовање бесплатних општих прегледа за жене, организовање едукација о превенцији и унапређењу здравља жена и мушкараца и организовање обука из прве помоћи у школама представља додатно успостављање механизма за подршку унапређењу здравља и обезбеђивању адекватног уважавања родних аспеката у области здравства.

Неопходно је у што већој мери обезбедити доступност услуга Заштитника права пацијената, обезбедити информације о правима пацијената путем промотивног материјала, оглашавања на видним местима у здравственој установи и објављивањем медијских садржаја.

4.4. Унапређење система заштите жртава родно заснованог, партнерског и насиља у породици

Насиље над женама један је од резултата неравнотеже моћи између жена и мушкараца која доводи до озвиљне дискриминације жена, како у оквиру друштва, тако и у оквиру породице. Као такво, представља кршење људских права и слобода, жене оставља рањивим за даље злостављање и представља велику препреку у

превазилажењу неравноправности између мушкараца и жена у друштву. Уједно је због својих разорних последица једна од основних препрека за хармоничан, хуман и демократски развој друштва.

Под насиљем према женама подразумевамо сваки акт родно заснованог насиља, који резултира или може да има за последицу, физичку, психичку, сексуалну, финансијску повреду или патњу жене, укључујући и претње таквим радњама, ограничавање или лишавање слободе, без обзира у којој сфери живота се дешава. Највећи видови насиља над женама су насиље у породици или партнерском односу (од стране брачних/ванбрачних и бивших брачних/ванбрачних партнера).

Непосредним носиоцима система заштите, односно центрима за социјални рад, здравственим институцијама, морају се обезбедити одговарајући услови за пружање подршке жртвама насиља, а кроз јачање капацитета институција за поступање у случају родно заснованог, партнерског и насиља у породици. Уколико било који од сегмената не функционише у складу са својим овлашћењима, није могуће успоставити одговарајућу заштиту ни у једном конкретном случају.

4.4.1. Јачање капацитета институција за поступање у случају родно заснованог, партнерског и насиља у породици и унапређење услуга за подршку жртвама насиља

Посебну пажњу треба посветити унапређењу услуга и програма подршке жртвама насиља, обезбеђењем привременог смештаја.

Такође, потребно је унапредити систем бесплатне правне помоћи и информисати све грађане о њиховим правима и могућностима на који начин могу да затраже помоћ.

4.4.2. Подизање свести јавности о родно заснованом насиљу и облицима заштите

Насиље над женама и у породици често остаје на маргинама јавности и не третира се као опште друштвени проблем. Веома је важно обезбедити подизање свести јавности о родно заснованом насиљу и добити подршку широке јавности у борби против свих видова насиља. Зато је потребно водити јавне кампање, израдити промотивне и едукативне материјале у сврху подизања свести јавности о родно заснованом насиљу и охрабривању жена да такво насиље пријаве.

4.4.3. Унапређење сигурности и безбедности грађана и грађанки

Да би се обезбедио успех у превенцији и сузбијању насиља, мора се приступити како унапређивању нормативног оквира, тако и јачању капацитета система заштите жртва од насиља и умрежавању свих организација које се тиме баве. Неопходно је спровести и детаљно истраживање и мапирање небезбедних места у општини Пожега, како би се пронашла ефикасна решења за решавање кључних безбедносних проблема.

5. Финансијски оквир

Средства за реализацију Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности на територији општине Пожега 2023-2025 обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом од донаторских средстава, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог ЛАП-а, као и из других доступних извора.

6. Мониторинг и евалуација

Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводиће се континуирано за период 2023-2025. године. Финална евалуација обавиће се након истека рока трајања овог ЛАП-а (на крају 2025). За успешно обављање овог процеса користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете...), извештавање и друго.

Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП-а је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене, испуњења активности-задатака и специфичних циљева и процењује успех ЛАП-а ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Комисија за родну равноправност, као стално радно тело Скупштине општине Пожега, и лице запослено у општинској управи на пословима родне равноправности, биће задужени за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Комисија ће својим планом рада детаљније дефинисати методе и начин организовања активности на праћењу и евалуацији ЛАП-а.

7. Табеларни приказ активности

Посебни циљ 1. Јачање капацитета локалне самоуправе за питања родне равноправности и увођење родне равноправности у локалне политике					
Појединачни циљ	Активности	Носиоци активности	Индикатори	Период реализације	Извори финансирања
1.1. Јачање институционалних капацитета локалне самоуправе	1.1.1. Доношење Закључка Скупштине Општине у смислу јаснијег дефинисања надлежности Комисије за родну равноправност	Скупштина општине Пожега	Донет Закључак СО о дефинисању надлежности Комисије	2023. година	-
	1.1.2. Формирање Женске одборничке мреже у Скупштини општине Пожега	Скупштина општине Пожега	Основана женска одборничка мрежа	2023. година	-
	1.1.3. Едукација запослених на тему родне равноправности	Општинска управа, Службеник који обавља послове родне равноправности, НВО	Број запослених који је прошао едукације	2023.-2025. година	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	1.1.4. Успостављање система прикупљања и обраде података разврстаних по полу – родна статистика	Општинска управа, Службеник који обавља послове родне равноправности	Успостављен систем родне статистике	2023-2025. година	-
1.2. Промоција Европске повеље за родну равноправност на	1.2.1. Упознавање одборника, изабраних и постављених лица и запослених у Општинској управи	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне	Број упознатих одборника, изабраних и постављених лица и запослених	2024. година	-

локалном нивоу	општине Пожега о Европској повељи за родну равноправност на локалном нивоу	равноправности			
	1.2.2. Усвајање Европске повеље за родну равноправност на локалном нивоу	Општина Пожега	Усвојена Европска повеља за родну равноправност на локалном нивоу	2024. година	-
	1.2.3. Општина учествује у иницијативама везаним за промоцију и имплементацију Европске повеље за родну равноправност	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности	Број иницијатива у којима општина учествује	2024-2025. год.	-
1.3. Увођење родне равноправности у локалне политике	1.3.1. Едукација и подршка за увођење родног буџетирања	Општинска управа општине Пожега, Одељење за буџет, финансије и јавне набавке, Лице задужено за родну равноправност	Број организованих састанака и едукација и број програма који имају дефинисане родно одговорне циљеве	2024-2025. год.	-
	1.3.2. Увођење питања родне равноправности у стратешке и акционе планове и друге политике на локалном нивоу	Општинска управа, Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности	Број стратешких докумената и акционих планова са уведенком родном равноправношћу	2023-2025. год.	-
1.4. Повећано учешће жена у процесима доношења одлука	1.4.1. Едукација и подстицање жена из локалне заједнице у циљу подршке женама за вршење јавних	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне	Број реализованих едукација, трибина, медијских емисија	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске

	функција и учешће у процесу доношења одлука	равноправности			програме
1.5. Промоција принципа родне равноправности	1.5.1. Медијско представљање општине као општине која уводи принцип родне равноправности	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности, медији	Број медијских садржаја	2023-2025. год.	-
	1.5.2. Медијски прилози о успешним женама из локалне заједнице	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности, медији	Број медијских садржаја	2023-2025. год.	-
	1.5.2. Представљање процеса, активности и резултата реализације ЛАП-а, на сајту општине	Општинска управа општине Пожега, Службеник који обавља послове родне равноправности	Број објављених садржаја	2023-2025. год.	-

Посебни циљ 2. Побољшање економског и социјалног положаја жена и остваривање родне равноправности у приступу економским ресурсима					
Појединачни циљ	Активности	Носиоци активности	Индикатори	Период реализације	Извори финансирања
2.1. Оснаживање жена за отпочињање сопственог посла	2.1.1. Организовање обука за предузетништво, пословање, израду бизнис планова, маркетинг, ИТ обуке	Службеник који обавља послове родне равноправности, НСЗ	Број реализованих обука	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме

	2.1.2. Одржавање едукација у вези са покретањем агробизниса (развој пластеничке производње, знање и вештине за повртарску производњу, производњу воћа, браће лековитог биља)	Службеник који обавља послове родне равноправности	Број одржаних едукација, број жена које су прошле едукацију	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	2.1.3. Формирање базе података о женском предузетништву	Одељење за привреду и локални економски развој, Службеник који обавља послове родне равноправности	Формирана база података	2024-2025. год.	-
	2.1.4. Пружање подршке удруживању жена и започињању сопственог бизниса	Одељење за привреду и локални економски развој, Службеник који обавља послове родне равноправности	Евиденција о пруженој подршци	2024-2025. год.	-
	2.1.5. Успостављање механизма за економско оснаживање жена путем објављивања Јавног позива на територији општине Пожега	Општина Пожега, Службеник који обавља послове родне равноправности	Објављен Јавни позив	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега
	2.1.6. Увођење принципа родне равноправности у активне мере и	Одељење за привреду и локални економски	Уведени принципи у ЛАП за запошљавање	2024-2025. год.	-

	политике запошљавања (Локални акциони план запошљавања)	развој, Службеник који обавља послове родне равноправности			
2.2. Промоција женског предузетништва	2.2.1. Медијска промоција женског предузетништва и примера добре праксе	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности, медији	Број медијских садржаја	2024-2025. год.	-
	2.2.2. Израда промотивних материјала	Службеник који обавља послове родне равноправности	Број одштампаних промотивних материјала	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме

Посебни циљ 3. Побољшање здравља жена и мушкараца и унапређење родне равноправности у здравственој заштити

Појединачни циљ	Активности	Носиоци активности	Индикатори	Период реализације	Извори финансирања
3.1. Очување и унапређење општег здравља жена и мушкараца	3.1.1. Израда промотивно-едукативног материјала (за превенцију рака дојке, грлића материце, наркоманије и алкохолизма итд.)	Службеник који обавља послове родне равноправности	Број одштампаног промотивног материјала	2023-2025. континуирано	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	3.1.2. Организовање едукација о превенцији и унапређењу здравља жена и мушкараца (трибине)	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности,	Број организованих трибина	2023-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме

		Дом здравља Пожега			
	3.1.3. Организовање бесплатних општих прегледа за жене	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности, Дом здравља Пожега	Број организованих општих прегледа и број прегледаних жена	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	3.1.4. Организовање обука из прве помоћи у школама	Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности, Дом здравља Пожега, НВО	Број организованих обука	2024-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	3.1.5. Јачање механизма „Заштитника права пацијената“	Општинска управа Пожега, Заштитник права пацијената, Комисија за родну равноправност	Повећана информисаност грађана о њиховим правима и улози Заштитника права пацијената, и број поднетих притужби	2024-2025. год.	-

Посебни циљ 4. Унапређење система заштите жртава родно заснованог, партнерског и насиља у породици					
Појединачни циљ	Активности	Носиоци активности	Индикатори	Период реализације	Извори финансирања
4.5. Јачање капацитета институција за поступање у случају родно заснованог, партнерског и насиља у породици и унапређење услуга за подршку жртвама насиља	4.5.1. Унапређење услуга и програма подршке жртвама насиља (привремени смештај)	Општина Пожега, Службеник који обавља послове родне равноправности, Центар за социјални рад	Број привремено смештених лица	2023-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	4.5.2. Унапређење и промоција система бесплатне правне помоћи	Општинска управа Пожега, Службеник који обавља послове родне равноправности	Број пружених услуга	2023-2025. год.	-
4.6. Подизање свести јавности о родно заснованом насиљу и облицима заштите	4.6.1. Учешће у кампањи „16 дана активизма против насиља над женама“	Службеник који обавља послове родне равноправности	Број реализованих активности	2023-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
	4.6.2. Организовање медијских кампања и израда промотивно-едукативног материјала у сврху подизања свести јавности о родно заснованом насиљу	Службеник који обавља послове родне равноправности, медији	Број медијских садржаја и број одштампаног материјала	2023-2025. год.	Буџет општине Пожега, донатори, организације цивилног друштва кроз донаторске програме
4.7. Унапређење сигурности и безбедности грађана и грађанки	4.7.1. Спровођење детаљног истраживања и мапирања небезбедних места у општини Пожега и решавање кључних безбедносних проблема	Општина Пожега, Полицијска станица, Комисија за родну равноправност, Службеник који обавља послове родне равноправности	Број евидентираних небезбедних места и број решених безбедносних проблема	2024-2025. год.	-

8. Прилози

Прилог 1. Речник појмова

ПОЛ - пол представља биолошку карактеристику на основу које се људи одређују као жене или мушкарци.²⁹

РОД - је појам који род означава друштвено одређене улоге, могућности, понашања, активности и атрибуте, које одређено друштво сматра прикладним за жене и мушкарце укључујући и међусобне односе мушкараца и жена и улоге у тим односима које су друштвено одређене у зависности од пола.³⁰

РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА - равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног сектора, у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом Републике Србије и законима.

ЈЕДНАКЕ МОГУЋНОСТИ – Политика једнаких могућности подразумева равноправно учешће жена и мушкараца у свим фазама планирања, припреме, доношења и спровођења одлука које утичу на положај жена; узимање у обзир различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим интересима; предузимање мера којима се обезбеђује једнака полазна тачка за остваривање принципа једнаких могућности за лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају по основу пола, полних карактеристика, односно рода, посебно припадника осетљивих друштвених група.³¹

НАСИЉЕ ЗАСНОВАНО НА ПОЛУ - јесте понашање којим се угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство или наноси материјална штета лицу, као и озбиљна претња таквим понашањем, које спречава или ограничава неко лице да ужива права и слободе на принципу равноправности полова.

ДИСКРИМИНАЦИЈА - Дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, јесте свако неоправдано разликовање, неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), на отворен или прикривен начин, у односу на лица или групе лица, као и чланове њихових породица или њима блиска лица, засновано на полу, полним карактеристикама, односно роду у: политичкој, образовној, медијској и економској области; области запошљавања, занимања и рада, samozapoшљавања, заштите потрошача (робе и услуге); здравственом осигурању и заштити; социјалном осигурању и заштити, у браку и породичним односима; области безбедности; екологији; области културе; спорту и рекреацији; као и у области јавног оглашавања и другим областима друштвеног живота.

²⁹ Закон о родној равноправности, („Сл. гл. РС, бр. 52/21)

³⁰ Исто

³¹ Исто

Непосредна дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, постоји ако се лице или група лица, због њиховог пола, полних карактеристика, односно рода, у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај.

Посредна дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, постоји ако, на изглед неутрална одредба, критеријум или пракса, лице или групу лица, ставља или би могла ставити, због њиховог пола, полних карактеристика, односно рода, у неповољан положај у поређењу са другим лицима у истој или сличној ситуацији, осим ако је то објективно оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.³²

GENDER MAINSTREAMING (енгл.) Стратегија која укључује перспективу родне равноправности у све области политика и активности, као и на свим нивоима доношења одлука, планирања и спровођења активности у овим областима. Гендер маинстреаминг је (ре)организација, побољшање, развој и вредновање процеса у политици, тако да је родна перспектива укључена у све политике на свим нивоима и свим фазама, а од стране актера који су иначе укључени у креирање политика.³³

РОДНА АНАЛИЗА подразумева проучавање разлика у условима, потребама, заступљености, доступности извора и развоја, контроли средстава, моћи одлучивања итд. између жена и мушкараца, на основу њима приписаних родних улога. Омогућава сагледавање утицаја политика, програма и мера на животе жена и мушкараца, односно како би будуће политике, програми и мере утицали на постојеће родне односе и стереотипе у заједници. Подразумева мноштво метода или техника за разумевање родних односа и приступ жена и мушкараца ресурсима.³⁴

РОДНА ПЕРСПЕКТИВА – се односи на узимање у обзир родних разлика, разлика по полу и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца и њихово укључивање у све фазе планирања, припреме, доношење и спровођење јавних политика, прописа, мера и активности;

РОДНО БУЏЕТИРАЊЕ - примена уродњавања у процесу буџетирања. Подразумева родно засновану процену буџета, укључујући родну перспективу на свим нивоима процеса буџетирања, као и прерасподелу прихода и трошкова у циљу унапређивања родне равноправности. Обухвата поступке који се односе на родну анализу буџета, од прикупљања прихода до њиховог распоређивања, којима се прати утицај промена у буџету на животе мушкараца и жена у буџетском процесу и да начин на који се новац прикупља и троши помера у правцу родне једнакости и оснаживања жена.³⁵

³² Закон о родној равноправности, („Сл. гл. РС, бр. 52/21)

³³ Gender mainstreaming - Conceptual framework , methodology and presentation of good practites, Final report of activities of the Group of Specialists on Mainstreaming

³⁴ Смернице за увођење родног буџетирања на националном нивоу у Републици Србији, Управа за родну равноправност, Министарво рада, запошљавања и социјалне политике, 2012. стр.88

³⁵ Исто

Прилог 2. Анкета за израду Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности у општини Пожега 2023-2025

1. Општи подаци		
1.	Старост:	
2.	Да ли живите у граду или селу?	1. Град 2. Село
2.	Образовање:	1. основна школа 2. средња школа 3. виша школа 4. факултет
3.	Занимање:	
4.	Брачни статус:	1. нисам у браку 2. у браку без деце 3. у браку са децом 4. нешто друго (ванбрачна заједница и сл.)

2. Општи став		
1.	Уопште гледано, колико сте задовољни могућностима које жене и девојке имају у општини Пожега?	1. Уопште нисам задовољна 2. Нисам задовољна 3. Нисам сигурна 4. Задовољна сам 5. Веома сам задовољна
2.	Која су по вашем мишљењу три највећа проблема за жене у нашој општини?	1. _____ 2. _____ 3. _____

3. Запошљавање жена		
1.	Да ли сте запослени односно коју економску активност обављате?	1. Да, запослена сам 2. Носилац пољопривредног газдинства 3. Чланица пољопривредног газдинства 4. Власница/сувласница радње или предузећа 5. Незапослена сам 6. Нешто друго _____
2.	Да ли сте тренутно у процесу тражења посла (да ли тражите други посао ако сте запослени)?	1. Да 2. Не
3.	Да ли би сте желели да отпочнете самостални посао?	1. Да 2. Не 3. Нисам сигурна
4.	Уколико је ваш одговор ДА који би сте посао покренули?	
5.	Које обуке и курсеви би вам били корисни за проналажење посла?	
6.	Шта општина може да уради да Вам помогне у проналажењу посла или покретању властитог бизниса?	

4. образовање		
1.	Средњу школу сте похађали :	1. У Пожеги 2. У неком другом граду _____
2.	Колико сте генерално задовољни образовањем које можете да стекнете у Пожеги?	1. Нисам задовољна 2. Нисам сигурна 3. Задовољна сам
3.	Како унапредити образовање у Пожеги? (могуће заокружити више одговора)?	1. отворити нове профиле занимања у средњим школама 2. отворити програме преквалификација и доквалификација 3. стипендирати студенте 4. нешто друго _____
4.	Да ли сте некад похађали неке семинаре, курсеве, креативне радионице или друге врсте едукације које су се одржавале у Пожеги?	1. Не, никада 2. Да, једном 3. 3 пута и више
5.	За које теме у области неформалног образовања би сте били највише заинтересовани?	1. Запошљавање 2. Предузетништво 3. Лични разовј 4. Здравље жена и девојака 5. Безбедност жена 6. Толеранција и људска права 7. Екологија 9. Нешто друго _____ 10. Нисам заинтересована
6.	Да ли би сте волели да наставите школовање ?	1. Да 2. Не 3. Нисам сигурна
7.	Ако је одговор Да, наведите шта вам је за то потребно?	

5. Здравље жена		
1.	Водим рачуна о својој исхрани	1. Да 2. Не 3. Повремено
2.	Код лекара одлазим:	1. На редовне контроле 2. Само када је неопходно
3.	Бавим се спортом	1. Да, рекреативно 2. Не 3. Нешто друго _____
4.	Редовно идем код гинеколога	1. Да 2. Не
5.	Шта су по Вама највећи проблеми везани за здравље жена у Пожеги?	

6. Култура и туризам

1.	Да ли сте у последњих 12 месеци: Били у биоскопу?	1. Ниједном 2. До 3 пута 3. Више од 3 пута
	Били на живом извођењу – позориште, концерт, КУД	1. Ниједном 2. До 3 пута 3. Више од 3 пута
	Били у музеју, изложби, књижевној вечери	1. Ниједном 2. До 3 пута 3. Више од 3 пута
2.	Да ли сматрате да у општини Пожега има довољно културних дешавања?	1. Да 2. Не 3. Има дешавања али треба још више
3.	Шта општини Пожега недостаје од културних дешавања?	
4.	Да ли сте задовољни туристичком понудом општине Пожега?	1. Да 2. Не
5.	Како би сте унапредили туристичку понуду у нашој општини?	

7. Безбедност жена	
1.	У којој мери се слажете са следећом тврдњом, када је у питању безбедност у општини Пожега (заокружите један од одговора - 1 значи уопште се не слажем, 5 потпуно се слажем)
	- Осећам се безбедно у свом месту .
	1 2 3 4 5
2.	Које место/локацију сматрате најмање безбедним у општини Пожега?
3.	Шта су највећи проблеми за безбедност жена у општини Пожега?
	1. _____ 2. _____ 3. _____
	Шта је потребно учинити у општини Пожега да се побољша безбедност жена и девојака? (можете означити више одговора)
	1. Покренути едукацију на тему безбедност жена и девојака 2. Појачати саобраћајне контроле полиције 3. Појачати полицијске патроле на улицама 4. Боље повезивање надлежних инситуција 5. Нешто друго (наведите шта) _____
4.	Да ли сте доживели неки облик насиља (физичко, психичко/емоционално итд.)?
5.	Ко су по Вашем мишљењу најугроженије групе жена у вашој општини? (могуће заокружити више одоговра)
	1. Ромкиње 2. Сеоске жене 3. Сиромашне жене 4. Младе жене 5. Незапослене жене 6. Жене са инвалидитетом 7. Старе жене 8. Неке друге _____

8 . Политичка партиципација и доношење одлука		
1.	Како би сте проценили могућности које жене у Пожеги имају за доношење одлука: У локалној управи (месне заједнице, скупштина општине, општинска управа)	1. веома лоше 2. лоше 3. осредње 4. добро 5. веома добро
2.	Да ли знате да постоји Комисија за родну равноправност у општини Пожега?	1. први пут чујем 2. знам да треба да постоји, али не знам да ли ради 3. знам за ову Комисију
3.	Да ли сте члан неке:	
	- невладине организације или удружења грађана	1. да 2. не
	- политичке партије	1. да 2. не
	- синдиката	1. да 2. не
	- Културно уметничког друштва	1. да 2. не
	- неформалне групе	1. да 2. не
4.	Да ли би сте желели да активније учествујете у процесу доношења одлука у вашој општини	1. да 2. не
5.	Оценом од 1 до 5 (1 је најнижа оцена, 5 највиша) оцените рад институција у вашој општини) (упишите оцену поред назива институције)	1. Јединица локалне самоуправе (Општина) 2. Центар за социјални рад 3. Полиција 4. Спортско-Културни центар 5. Библиотека 6. Дом здравља 7. Невладине организације